

AGRICULTURAL LAND REFORM OFFICE

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
สำนักวิชาการและแผนงาน
กลุ่มติดตามและประเมินผล

รายงานการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานแผนงาน / โครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

คำนำ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการพื้นที่ปฏิรูปที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มศักยภาพในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินให้ใช้ประโยชน์ได้สูงสุด และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคงและยั่งยืน รวมถึงการเพิ่มศักยภาพการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการพัฒนาองค์การเพื่อให้เป็นองค์การที่มีคุณภาพสูงในการปฏิบัติราชการ รองรับการให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร สู่ความผาสุก

การรายงานการติดตามและประเมินผลเป็นไปตามนัยพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่ง ส.ป.ก. มีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม และงบประมาณ ที่สามารถติดตามประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานดังกล่าว รวมถึง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ปัญหาในภาพรวมของโครงการสำคัญ โดยรายงานดังกล่าวสามารถใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงาน งบประมาณ และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ส.ป.ก.

กลุ่มติดตามและประเมินผล
สำนักวิชาการและแผนงาน
พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ ๑ สรุปผลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑
ส่วนที่ ๒ ผลลัพธ์จากการดำเนินงานในเขตปฏิรูปที่ดิน แยกรายกิจกรรม	๑๑
๒.๑ แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า	
- โครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	
๑) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	๑๒
- โครงการพัฒนาเกษตรกรกรรมยั่งยืน	
๑) กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	๑๖
๒) กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๑๙
- โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	
๑) กิจกรรมการส่งเสริมพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๒๒
๒) กิจกรรมพัฒนาผู้แทนเกษตรกร	๒๕
๓) กิจกรรมพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน	๒๗
๒.๒ แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม	๓๐
- โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๓๑
๒.๓ แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาพ	๓๗
- โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน	๓๘
๒.๔ แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	๔๐
- โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	
๑) กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่	๔๑
๒) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน	๔๗
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรใน เขตปฏิรูปที่ดิน	๔๙

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
- โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร	
๑) กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรม	๕๖
๒) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	๖๑
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	
๑) กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม	๖๗
๒) กิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ	๗๐
- โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	
๑) กิจกรรมจัดที่ดิน	๗๕
๒) กิจกรรมการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network	๗๘
๓) กิจกรรมศูนย์บริการประชาชน	๘๒
๔) กิจกรรมตรวจสอบที่ดิน	๘๕
- โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	
๑) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๘๗
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๘๙

ส่วนที่ ๑

สรุปผลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน
ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน		ผลเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละเป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละเป้าหมาย		เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์
วิสัยทัศน์ : องค์การด้านการบริหารจัดการพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน เพิ่มศักยภาพพื้นที่เกษตรกรรม ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร สู่ความผาสุก													
พันธกิจ : 1.บริหารจัดการพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2.เพิ่มศักยภาพพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 3.พัฒนาอาชีพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้มีความยั่งยืน 4.สนับสนุนเงินทุนในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 5.พัฒนาองค์การให้ทันสมัย													
ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (พรบ.)													
										1. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ จำนวน 16,890 ราย			1. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม
										เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม เช่น การผลิตภายใต้กิจกรรมเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร) รวมทั้งการผลิตที่ต้องอาศัยเทคนิค และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร			เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม เช่น การผลิตภายใต้กิจกรรมเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร) รวมทั้งการผลิตที่ต้องอาศัยเทคนิค และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร
										2. เกษตรกรได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน จำนวน 59,000 ราย			2. เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่มีที่ดินไม่เพียงพอแก่การครองชีพได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
										เกษตรกรได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน จำนวน 45,755 ราย			เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่มีที่ดินไม่เพียงพอแก่การครองชีพได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
										3. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น จำนวน 51,000 ไร่			3. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมเป็นพื้นที่เกษตรกรรมหลายรูปแบบ
										พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น จำนวน 51,421 ไร่			พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งในรูปแบบฝาย และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และส่งเสริมเป็นพื้นที่เกษตรกรรมหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการผลิตภายใต้หลักการเกษตรกรรมยั่งยืน ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม			แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)			
			หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละเป้าหมาย	จังหวัด (ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละเป้าหมาย	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์	
											4. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการตรวจสอบการถือครองที่ดิน จำนวน 3.3 ล้านไร่		4. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการคุ้มครองเพื่อเกษตรกรรม	
											พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการตรวจสอบการถือครองที่ดิน จำนวน 4.98 ล้านไร่		การตรวจสอบการถือครองที่ดิน	
											5. เกษตรกรเข้าถึงบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน 143,000 ราย		5. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าถึงการบริการด้วยความเสมอภาคสะดวกรวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม	
											เกษตรกรเข้าถึงบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน 391,459 ราย		เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าถึงการบริการด้วยความเสมอภาค สะดวกรวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรมผ่านกิจกรรมศูนย์บริการเคลื่อนที่ ที่มีการบริการประชาชนทั้งที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด 72 จังหวัด และศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ ที่สามารถลดรายจ่ายในการเดินทางมารับบริการที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดให้กับเกษตรกรได้สูงถึง 8.41 ล้านบาท/ปี	
เป้าหมายของหน่วยงาน			เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน											
ตัวชี้วัด			1. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 2. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ											
แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า			รายไร่	5,375 50,000	72 จังหวัด	5,434 51,421		72 จังหวัด	49.2497	44.6733	90.7078	1.เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ จำนวน 5,375 ราย 2.พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น จำนวน 50,000 ไร่		1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 2. รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3 3. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ 3
												1.เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ จำนวน 5,434 ราย 2.พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น จำนวน 51,421 ไร่		1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟูรักษ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 46.68 2. รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.01 3. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ 16.5

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน		ผลเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ เป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ เป้าหมาย		เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์
1) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	แปลง	50									พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จำนวน 50 แปลง	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1	1. รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย ของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น 2. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต
- กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ แปลงใหญ่ ปี 2563 แปลงใหญ่ ปี 2562 แปลงใหญ่ ปี 2561	แปลง แปลง แปลง	50 11 21 18	39	50		39	49.2497	44.7633	90.89		พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จำนวน 50 แปลง	ร้อยละ 50.63 ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1	1. รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.01 2. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ 14
2) โครงการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย	ไร่	50,000					58.9420	54.9340	93.20		พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเกษตรกรรายย่อยเพิ่มขึ้น จำนวน 50,000 ไร่	จำนวนพื้นที่เกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ดำเนินการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรายย่อยเพิ่มขึ้น 50,000 ไร่ 2. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต
											พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเกษตรกรรายย่อยเพิ่มขึ้น จำนวน 51,421 ไร่	จำนวนพื้นที่เกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ดำเนินการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 46.68	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรายย่อยเพิ่มขึ้น 54,421 ไร่ 2. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตร้อยละ 19
(1) กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	5,000	66	5,298		66	17.1367	16.9287	98.79		พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน 5,000 ไร่	ร้อยละ 15 ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริม ได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์ แบบ PGS	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรายย่อยเพิ่มขึ้น 50,000 ไร่ 2. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต
											พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน 5,298 ไร่	ร้อยละ 0 ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริมได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์ แบบ PGS	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรายย่อยเพิ่มขึ้น 54,421 ไร่ 2. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตร้อยละ 19

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการราชการปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน	ผลเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ เป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ เป้าหมาย	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์
(2) กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	45,000	72	46,123		72	41.8053	38.0052	90.91	พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้รับการส่งเสริมเป็นวนเกษตร จำนวน 45,000 ไร่	ร้อยละ 15 ของพื้นที่ได้รับการส่งเสริมปรับเปลี่ยนการผลิตสู่ระบบวนเกษตร	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 50,000 ไร่ 2. ครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต
										พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้รับการส่งเสริมเป็นวนเกษตร จำนวน 46,123 ไร่	ร้อยละ 46.68 ของพื้นที่ได้รับการส่งเสริมปรับเปลี่ยนการผลิตสู่ระบบวนเกษตร	1.พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 54,421 ไร่ 2. ครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้จ่ายเคมีหรือใช้สารเคมีกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช รวมถึงสามารถลดรายจ่ายด้านค่าใช้จ่ายครัวเรือน โดยเฉพาะด้านอาหาร
3) โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ราย	5,375		5,434			13.6939	12.2299	89.31	เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาศักยภาพทางการเกษตร จำนวน 5,375 ราย	ร้อยละ 60 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนำความรู้ไปปฏิบัติ	รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น
										เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาศักยภาพทางการเกษตร จำนวน 5,434 ราย	ร้อยละ 71.82 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนำความรู้ไปปฏิบัติ	รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 13.34
(1) กิจกรรมการส่งเสริมพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ราย	1,200	30	1,214		30	4.1320	3.9048	94.50	เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมการปลูก การแปรรูป และการอนุรักษ์พืชสมุนไพร จำนวน 1,200 ราย	ร้อยละ 60 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าร่วมโครงการ มีความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการผลิตพืชสมุนไพร	รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น
										เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมการปลูก การแปรรูป และการอนุรักษ์พืชสมุนไพร จำนวน 1,214 ราย	ร้อยละ 66.45 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนำความรู้ไปปฏิบัติ	รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 21.99
(2) กิจกรรมพัฒนาผู้แทนเกษตรกร	ราย	1,630	72	1,634		72	1.5189	1.4927	98.28	ผู้แทนเกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ จำนวน 1,630 ราย	ร้อยละ 60 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ นำความรู้ไปปฏิบัติ	รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น
										ผู้แทนเกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ จำนวน 1,634 ราย	ร้อยละ 77.19 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนำความรู้ไปปฏิบัติ	รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.89

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการราชการปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

[illegible]

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน		ผลเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ เป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ เป้าหมาย		เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์
แผนงานบูรณาการพัฒนาระบบที่ระดับภาค	ไร่	1,000									จำนวนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเกษตรอินทรีย์ 1,000 ไร่	ร้อยละ 15 ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริม ได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์ แบบ PGS	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 2. ครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต
แนวทางการดำเนินงานที่ 1 : เพิ่มศักยภาพภาคการเกษตร													
1) โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	ไร่	1,000									จำนวนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเกษตรอินทรีย์ 1,000 ไร่	ร้อยละ 15 ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริม ได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์ แบบ PGS	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 2. ครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต
- กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน	ไร่	1,000	8	1,034		8	4.1342	3.9072	94.51		จำนวนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเกษตรอินทรีย์ 1,034 ไร่	ร้อยละ 0 ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริมได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์ แบบ PGS	1. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น 1,034 ไร่ 2. ครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตร้อยละ 4.40
แผนงานบูรณาการพัฒนาระบบและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก													1. เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินทำกินและกระจายสิทธิการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น 487,500 ไร่ 2. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการคุ้มครองพื้นที่เพื่อเกษตรกรรม 3.5 ล้านไร่ 3. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาทั่วถึงและเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น)
แนวทางการดำเนินงานที่ 2 : พัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมาย													
1) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	ราย	4,200					22.6761	21.7326	95.84		เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 4,200 ราย	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่องมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น
(1) กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่**	ราย	1,200	72	1,209			7.3368	7.0985	96.75		เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาอาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 1,200 ราย	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและนำความรู้ไปใช้มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น
											เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาอาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 1,209 ราย	ร้อยละ 67.76 ของเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและนำความรู้ไปใช้มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.17
(2) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน (Smart Farmer)	ราย	3,000	72	3,323			15.3393	14.6341	14.63		เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 3,000 ราย	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการราชการปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน	ผลเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ เป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ เป้าหมาย	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์
										เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 3,323 ราย	ร้อยละ 71.77 ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.24
2) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ศูนย์	140								ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 140 ศูนย์	ร้อยละ 75 ของศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินมีการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้	ร้อยละ 80 ของครัวเรือน ศพก. เครือข่ายในเขตปฏิรูปที่ดินมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น
(1) กิจกรรมศูนย์เรียนรู้เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ศูนย์	140	70	140		70	5.6505	5.4121	95.78	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 140 ศูนย์	ร้อยละ 85.71 ของศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินมีการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้	ร้อยละ 90.71 ของครัวเรือน ศพก. เครือข่ายในเขตปฏิรูปที่ดินมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น
3) โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร	ราย	4,500		4,902			87.8089	61.1481	69.64	เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 4,500 ราย	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3	เกษตรกรนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สร้างความมั่นคงมั่งคั่งให้กับชุมชนตลอดจนสนับสนุน ขนบธรรมเนียมประเพณี เอกลักษณ์ของไทยมีคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดี
(1) กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรม** โครงการฝึกอบรมหลักสูตรศิลปาชีพเพื่อผู้สนใจ (อบรมโดย ศพส.) โครงการฝึกอบรมศิลปาชีพเพื่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (อบรมโดย ส.ป.ก. จังหวัด)	ราย ราย	1,000 200 800		1,212			76.8422	50.8514	66.18	เกษตรกรได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 1,000 ราย เกษตรกรได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 1,212 ราย	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ร้อยละ 61.96 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3	เกษตรกรนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สร้างความมั่นคงมั่งคั่งให้กับชุมชนตลอดจนสนับสนุน ขนบธรรมเนียมประเพณี เอกลักษณ์ของไทยมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี
(2) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ราย	3,500		3,690			10.9667	10.2968	93.89	เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน 3,500 ราย	ร้อยละ 50 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3	เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นเกษตรกรทฤษฎีใหม่สามารถพึ่งพาตนเอง สร้างรายได้ เกิดการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
										เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน 3,690 ราย	ร้อยละ 72.14 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3	เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมภายในแปลงตนเองเป็นเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ครัวเรือนเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ โดยร้อยละ 86.50 สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงมีต้นแบบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่แบบเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน 88 ราย

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการราชการปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน	ผลเงิน			ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ เป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ เป้าหมาย	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์	
4) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	ราย	615					20.5040	18.3529	89.51	เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 615 ราย	รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ร้อยละ 1	รายได้สุทธิเฉลี่ยครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3 เทียบกับปีที่ผ่านมา	
(1) กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม	พื้นที่	35		35			17.322	15.5986	90.05	พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และมีกรวางแผนการพัฒนาอาชีพ จำนวน 35 พื้นที่	ร้อยละ 100 ของโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาในพื้นที่แปลงรวมได้รับการใช้ประโยชน์	-	
										พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และมีกรวางแผนการพัฒนาอาชีพ จำนวน 35 พื้นที่	ร้อยละ 100 ของโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาในพื้นที่แปลงรวมได้รับการใช้ประโยชน์		
(2) กิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ	ราย	615	7	606		7	3.1820	2.7544	86.56	สมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรเพื่อยกระดับรายได้จำนวน 615 ราย	รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ร้อยละ 1	พื้นที่เกษตรกรมียังยืนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5	
										สมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรเพื่อยกระดับรายได้จำนวน 606 ราย	รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ร้อยละ 8.56	พื้นที่เกษตรกรมียังยืนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.76	
5) โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส							342.3457	327.9863	95.81	เกษตรกรได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 59,000 ราย	ร้อยละ 95 ของเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน	1.เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินทำกินและกระจายสิทธิการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น 487,500 ไร่ 2. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการคุ้มครองพื้นที่เพื่อเกษตรกรรวม 3.5 ล้านไร่	
(1) กิจกรรมจัดที่ดิน	ราย	59,000		45,755			232.8728	225.5566	96.86	เกษตรกรได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจำนวน 45,755 ราย	ร้อยละ 95.07 ของเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน	1. เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินทำกินและกระจายสิทธิการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น 2. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการคุ้มครองพื้นที่เพื่อเกษตรกรรวม 4.98 ล้านไร่	
เกษตรกร	ไร่	579,500		411,547									
	ราย	44,000		35,348									
	ไร่	572,000		404,872									
ชุมชน	ราย	15,000		10,407									
	ไร่	7,500		6,675									
(2) กิจกรรมการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS NETWORK	ไร่	254,000		255,810			19.2070	16.3784	85.27	พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดิน จำนวน 254,000 ไร่	-		
										พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดิน จำนวน 255,810 ไร่			

ผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการราชการปีงบประมาณ 2563 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฉบับแก้ไขตาม พรบ. โอน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรม	แผนงาน			ผลงาน			แผนเงิน		ผลเงิน		ตัวชี้วัด ปี 2563 (ปรับแก้ไขตาม พรบ. โอน)		
	หน่วย	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ เป้าหมาย	จังหวัด	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ เป้าหมาย		เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์
(3) กิจกรรมศูนย์บริการประชาชน	ราย ครั้ง	143,000 773		391,459			36.4040	34.0986	93.67		เกษตรกรได้รับบริการและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 143,000 ราย	ร้อยละ 80 ของจำนวนเกษตรกรที่มาใช้บริการ ณ ศูนย์บริการประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ ส.ป.ก.อยู่ในระดับมากที่สุด	
											เกษตรกรได้รับบริการและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 391,459 ราย	ร้อยละ 84.34 ของจำนวนเกษตรกรที่มาใช้บริการ ณ ศูนย์บริการประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ ส.ป.ก.อยู่ในระดับมากที่สุด	
(4) กิจกรรมตรวจสอบที่ดิน	ล้านไร่	3.3		4.98			53.8619	51.7892	96.15		พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการตรวจสอบการถือครองที่ดิน จำนวน 3.3 ล้านไร่	-	
											พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการตรวจสอบการถือครองที่ดิน จำนวน 4.98 ล้านไร่		
แนวทางการดำเนินงานที่ 3 : พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน													
6) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	กลุ่ม	10					3.3673	3.0956	91.93		กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง จำนวน 10 กลุ่ม	ร้อยละ 90 ของกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินมีความเข้มแข็ง สร้างรายได้สามารถประกอบธุรกิจกลุ่ม/สหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง	ร้อยละ 25 ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้รับประโยชน์จากการนำแผนไปปฏิบัติ
(1) กิจกรรม พัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	กลุ่ม ราย	10 450	10	10 531		10					กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง จำนวน 10 กลุ่ม	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินมีความเข้มแข็ง สร้างรายได้สามารถประกอบธุรกิจกลุ่ม/สหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง	ร้อยละ 58.82 ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้รับประโยชน์จากการนำแผนไปปฏิบัติ

หมายเหตุ : เรียงแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามตารางที่ส่งประมาณ

ส่วนที่ ๒

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานในเขตปฏิรูปที่ดิน แยกรายกิจกรรม

ส่วนที่ ๒.๑ แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้เริ่มดำเนินการกิจกรรมแปลงใหญ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ส.ป.ก. ได้มีแผนดำเนินการสนับสนุนแปลงใหญ่ต่อเนื่องอย่างน้อย ๓ ปี เน้นกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับแน่นอน ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้ง ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและมาตรฐานภายใต้การบริหารจัดการผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ที่ยึดพื้นที่ (Area – based) และเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน โดยมีผู้จัดการแปลงเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่

เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมแบ่งเนื้อหาตามปีที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย ๑) แปลงใหญ่ที่เพิ่งเข้าร่วมโครงการ (แปลงใหญ่ปีที่ ๑) เป็นการจัดเวทีชุมชนเพื่อทำแผนรายแปลง แผนการผลิตรายบุคคล และการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการรวมกลุ่มให้กับเกษตรกร ๒) แปลงใหญ่ปีที่ ๒ เนื้อหาอบรมประกอบด้วยถ่ายทอดความรู้ด้านนวัตกรรมลดต้นทุนสินค้า นวัตกรรมเพิ่มผลผลิตสินค้า และการพัฒนาคุณภาพสินค้า การจัดการและการเชื่อมโยงตลาด และ ๓) แปลงใหญ่ปีที่ ๓ เน้นการอบรมด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน และการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและการเชื่อมโยงเครือข่ายการค้าทั้งในและนอกประเทศ

๒. ตัวชี้วัด

๑.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่จำนวน ๕๐ แปลง

๑.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

ร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑

๑.๓ ผลสัมฤทธิ์

รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น

ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

๒. ผลการดำเนินงาน

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกษตรกรได้รับการพัฒนาตามแนวทางระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่จำนวน ๕๐ แปลง

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๕๐.๖ ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : เกษตรกรในพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาตามแนวทางระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกิดการรวมกลุ่มกันพัฒนาผลผลิตในแปลงในรูปแบบกลุ่ม มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒.๐๑ และลดต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ ๑๔

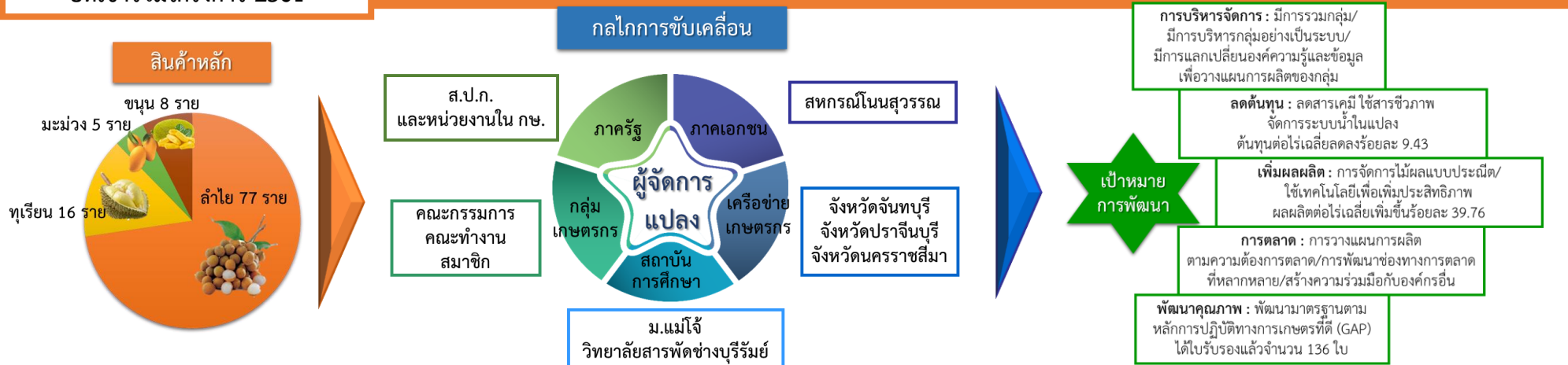
๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการผลผลิต และการตลาดของเกษตรกรไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ ผลผลิตคงค้างเสียหาย ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่สามารถจำหน่าย หรือส่งออกได้ ๒. พื้นที่ทำการเกษตรบางพื้นที่ยังขาดแคลนสาธารณูปโภค ทั้งแหล่งไฟฟ้าและแหล่งน้ำ (แหล่งน้ำที่มีอยู่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้เพื่อใช้ในการเกษตร หรือบางพื้นที่ไม่มีศักยภาพในการนำน้ำจากแหล่งน้ำใกล้เคียงมาใช้ได้)	๑. สนับสนุนให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อยืดอายุผลผลิต แปรรูปผลผลิต และเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น ตลาดออนไลน์ ๒. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ

ภาคผนวก ก ตัวอย่างแปลงที่ประสบความสำเร็จโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

เนื้อที่ 1,500 ไร่ เกษตรกร 106 ราย
ปีที่เข้าร่วมโครงการ 2561

พื้นที่โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผล ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

กระบวนการดำเนินงาน

จัดทำเวทีชุมชนวางแผนพัฒนากลุ่ม

การศึกษาดูงานด้านการจัดการสวนไม้ผล/การลดต้นทุน

การฝึกอบรมการจัดการการผลิต ลดต้นทุน แปรรูปตลาด การใช้เทคโนโลยี

การมอบปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์มูลวัวอัดเม็ด, กล่องบรรจุผลผลิต, แผ่นป้ายสติ๊กเกอร์ติด, เครื่องสับตักกิ่งไม้

ปัจจัยความสำเร็จ

- การวางแผนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม
- การพัฒนาแบบครบวงจร
- ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม

การจัดการตลอดห่วงโซ่ (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)

การวางแผนการผลิต	การผลิต	การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว/เพิ่มมูลค่าแปรรูป	การจัดการช่องทางการตลาด
- การเลือกผลไม้ที่เหมาะสมกับสภาพดิน - การวางแผนการผลิตตามความต้องการตลาด - การวางแผนเหลือเวลาการผลิต (ลำไย)	- การจัดการพื้นที่ปลูกผลไม้ผสมผสาน - การผลิตตามมาตรฐาน GAP - การลดต้นทุนการใช้สารเคมี - การจัดการการผลิตผลไม้แบบประณีต - การใช้เทคโนโลยีจัดการน้ำ	- การคัดแยกเกรดผลผลิต - การรวบรวมผลผลิต - การควบคุมคุณภาพขณะขนส่ง - การศึกษาแนวทางการแปรรูปผลผลิตและพัฒนาบรรจุภัณฑ์	- การขายให้ผู้บริโภคโดยตรง - การรวบรวมผลผลิตส่งสหกรณ์การเกษตร - การขายให้พ่อค้าคนกลาง - การขายออนไลน์

ปัญหาและแนวทางพัฒนา

- ขาดแคลนน้ำและไฟฟ้าในแปลงเกษตร การใช้เทคโนโลยีในการจัดการน้ำ/การใช้น้ำบาดาลร่วมกับโซล่าเซลล์
- การสร้างเอกลักษณ์ของสินค้าพัฒนาสินค้า GI

ภาพกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

โครงการพัฒนาเกษตรกรมัยยืน

กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน โดยสามารถดำเนินการส่งเสริมพื้นที่เพื่อปรับเปลี่ยนสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๒๓,๐๐๐ ไร่ โดยมีแผนการพัฒนาพื้นที่แบ่งออกเป็น ๓ ปีต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๑) **แผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรขั้นที่ ๑** ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรเริ่มใหม่ เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้การผลิตในระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่าง ๆ ผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ที่เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร พร้อมทั้งฝึกให้เกษตรกรเป็นนักวิจัยด้วยตนเอง ๒) **แผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรขั้นที่ ๒** (กลุ่มพร้อมยกระดับ) เป็นการอบรมเพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีศักยภาพผู้นำ และอบรมให้เกษตรกรเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร มีการวางแผนการผลิต เรียนรู้ระบบควบคุมภายใน และเตรียมความพร้อมเพื่อตรวจรับรองระบบ และ ๓) **แผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรขั้นที่ ๓** (กลุ่มพร้อมเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐาน) เน้นการส่งเสริมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ระบบการตรวจรับรอง การเชื่อมโยงเครือข่าย และการตลาด โดยในทุกขั้นจะมีการสนับสนุนรวมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๕,๐๐๐ ไร่

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริมได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์แบบ PGS

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ :

- พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น
- คราวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมให้เป็นเกษตรกรรมยั่งยืน จำนวน ๕,๒๙๗.๗๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๕.๕๖ จากพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๕,๐๐๐ ไร่

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบ PGS ยังไม่สามารถประเมินตัวชี้วัดเชิงคุณภาพได้ เนื่องจากเริ่มดำเนินการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เป็นปีแรก ซึ่งการตรวจรับรองจะต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๑๒ เดือน ถึงจะสามารถเข้าสู่กระบวนการตรวจรับรองได้

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ :

- พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๓,๕๘๗ ไร่ เป็นร้อยละ ๖๗.๙๐

- คราวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมแบบ PGS สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ ๑๙

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เป็นกระบวนการต่อเนื่องจึงจะสามารถเข้าสู่การรับรองได้	๑. ต้องสนับสนุนโครงการในพื้นที่เดิมอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

ภาพกิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน

กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตร โดยได้ดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน สามารถเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๓๗,๔๗๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๐ ของพื้นที่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (๒๒๕,๐๐๐ ไร่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕) ภายใต้กิจกรรมมีการจัดอบรมพร้อมการมอบปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ โดยปัจจัยการผลิตที่มอบเป็นกล้าไม้ที่เกษตรกรแสดงความจำนงไว้ในช่วงที่มีการสมัครเข้าร่วมโครงการ

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้รับการส่งเสริมเป็นวนเกษตร จำนวน ๔๕,๐๐๐ ไร่

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมปรับเปลี่ยนการผลิตสู่ระบบวนเกษตร

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ :

๑. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น
๒. คราวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิต

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมระบบวนเกษตร ปี ๒๕๖๓ จำนวนพื้นที่ ๔๖,๑๒๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๒.๔๙ จากพื้นที่เป้าหมาย มีเกษตรกรที่ได้รับการอบรม จำนวน ๔,๓๙๓ ราย

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ :

- ด้านการนำความรู้ไปใช้ พบว่าเกษตรกรผู้ได้รับการอบรมนำความรู้ไปใช้ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๒๔ ของเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม โดยเกษตรกรร้อยละ ๔๓.๖๐ มีการนำข้อมูลที่ได้จากการอบรมไปวางแผนการผลิตในแปลงตนเอง และร้อยละ ๓๔.๐๗ นำความรู้ไปถ่ายทอดให้เกษตรกรรายอื่น

- ด้านการปรับเปลี่ยนพื้นที่ พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต จำนวน ๒๑,๕๒๘.๗๑ ไร่คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๘ ของพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมระบบวนเกษตร โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้สอดคล้องกับการผลิตภายใต้กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตร ร้อยละ ๙๐.๙๔ ของเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตทำกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น ร้อยละ ๓๒.๙๖ มีการผลิตปุ๋ยและสารชีวภัณฑ์ใช้เอง และร้อยละ ๒๔.๘๖ ไม่ใช้สารเคมีในแปลง

- การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ส.ป.ก. จังหวัดสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการทำระบบวนเกษตรให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นพันธุ์ไม้และพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ได้แก่ กล้าไม้ยืนต้นชนิดต่าง ๆ เช่น ไม้ป่า ไม้พื้นถิ่น ไม้สมุนไพร ไม้ผล ไม้เศรษฐกิจ ไม้หายาก รวมถึงพันธุ์พืชชนิดอื่น ๆ เช่น พืชผัก พืชอาหาร และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพาะและขยายพันธุ์พืช

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ :

พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมให้มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น ระบบนิเวศในแปลงเกษตรมีความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดความมั่นคงทางอาหารและเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ตลอดจนเกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินอย่างยั่งยืน ประกอบกับกิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรยังสามารถช่วยลดต้นทุนให้กับเกษตรกรทั้งด้านการผลิต และรายจ่ายครัวเรือน

๔. ประโยชน์จากการขับเคลื่อนการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน

จากการลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมเกษตรกรไม่ได้มาจากการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีประโยชน์ทางอ้อมด้านอื่น ๆ ที่เกษตรกรเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และนำไปประยุกต์ใช้ในแปลงเกษตรกรรมของตนเอง จนเกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตสู่ระบบวนเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวอย่างประโยชน์ของการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน มีดังนี้

๔.๑ ด้านเศรษฐกิจ

- **ลดต้นทุนการผลิต** การปลูกไม้ยืนต้นในแปลงเกษตรกรรม โดยเฉพาะไม้ป่าหรือพืชท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีความทนทานและเหมาะสมกับพื้นที่ ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเคมีหรือใช้สารเคมีกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ซึ่งกิจกรรมที่หลากหลายในแปลงวนเกษตรยังมีการเกื้อกูลกัน ทำให้ช่วยลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก ต้นทุนการผลิตจึงลดลง นอกจากนี้เกษตรกรสูงอายุที่ขาดแคลนแรงงานในครัวเรือนหรือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีข้อจำกัดด้านเวลา ก็หันมาทำวนเกษตรมากขึ้น เนื่องจากไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการดูแลรักษา ซึ่งไม้ยืนต้นหรือพืชบางชนิดต้องการการดูแลเพียงในระยะแรกของการปลูกเท่านั้น
- **ลดรายจ่าย** แปลงวนเกษตรของเกษตรกรที่มีความหลากหลายทางกิจกรรม เน้นการผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยเฉพาะการปลูกพืชอาหาร พืชสมุนไพร การเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์น้ำ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำผลผลิตจากกิจกรรมดังกล่าวมาใช้ในการบริโภคในครัวเรือน นอกจากนี้ไม้ยืนต้นในแปลงวนเกษตรยังเป็นแหล่งไม้ใช้สอยและใช้เป็นเชื้อเพลิงได้
- **เพิ่มรายได้** ในช่วงปีแรกของการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบวนเกษตร เกษตรกรบางรายอาจยังไม่มีรายได้เพิ่มมากนักจากรายได้เดิม หากเน้นการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นชนิดต่าง ๆ เพิ่มเติมในแปลงเกษตรกรรม หรือบางรายมีรายได้เพิ่มเล็กน้อยจากการปลูกพืชผัก แต่เมื่อเข้าสู่ปีที่ ๓ – ๕ ของการปรับเปลี่ยน เกษตรกรจะเริ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจากสามารถเก็บผลผลิตภายในแปลงจำหน่ายได้ นอกจากนี้เกษตรกรบางรายยังมีการต่อยอดทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสร้างรายได้อีกทาง เช่น การแปรรูปผลผลิต การแปรรูปสมุนไพร และการเพาะพันธุ์กล้าไม้ เป็นต้น
- **เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร** การผลิตในระบบวนเกษตรเน้นการผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และมีความหลากหลาย ทำให้เกษตรกรมีแหล่งอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน
- **เพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจ** กิจกรรมทางการผลิตที่มีความหลากหลายภายในแปลงวนเกษตรสามารถช่วยให้เกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนจากการจำหน่ายผลผลิตและลดความเสี่ยงด้านการตลาด นอกจากนี้ ทรัพยากรภายในแปลงยังเป็นเหมือนแหล่งเงินออม และปัจจุบันไม้ยืนต้นยังสามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ในการขอสินเชื่ออีกด้วย

- **คุ้มครองที่ดินเกษตรกรรม** หากเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินมีรายได้มั่นคงจากการทำวนเกษตร ก็จะไม่เกิดความหวงแหนในที่ดินทำกิน ซึ่งเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในการสูญเสียที่ดินได้อีกทาง

๔.๒ ด้านสังคม

- **ลดการอพยพออกนอกพื้นที่** รูปแบบการผลิตที่หลากหลายสามารถสร้างงานและสร้างรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี ส่งผลให้การย้ายถิ่นฐานลดลง และเป็นแรงจูงใจให้ลูกหลานกลับบ้านกลับถิ่นฐาน ทำให้ความมั่นคงทางสังคมเพิ่มมากขึ้น
- **สุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น** เนื่องจากการผลิตในระบบวนเกษตรเน้นการพึ่งพิงธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้เกษตรกรลดความเสี่ยงจากเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร
- **เกิดกลุ่มหรือเครือข่าย** เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กลุ่มแปรรูปสมุนไพรและกลุ่มเพาะพันธุ์กล้าไม้ เป็นต้น มีแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ในชุมชน ที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้สนใจด้านวนเกษตร รวมถึงมีการสืบทอด พัฒนา และต่อยอดองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมไม่ให้อยู่หายไป
- **เกิดการพึ่งพาแบ่งปัน** เกษตรกรเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างญาติพี่น้องและคนในชุมชน จากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนผลผลิตจากแปลงวนเกษตร

๔.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

- **นิเวศเกษตรดีขึ้น** การทำวนเกษตรลดการชะล้างของดิน ชะลอการไหลของน้ำและเพิ่มการซึมของน้ำลงดิน ลดการเกิดน้ำท่วมและลำห้วยตื้นเขินจากตะกอนดิน ลดการปนเปื้อนของสารเคมี ทำให้ทรัพยากรดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น สภาพอากาศดี และเกิดความร่มรื่นจากต้นไม้และพืชพรรณต่าง ๆ ในแปลงวนเกษตร
- **สภาพแวดล้อมเกิดการฟื้นฟู** แปลงวนเกษตรมีความหลากหลายทางชีวภาพ เนื่องจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้อยใหญ่และเป็นแหล่งของพืชพรรณธรรมชาติหลายชนิด ซึ่งส่งผลให้สภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้นอีกด้วย
- **ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ** การทำวนเกษตรนอกจากจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศแล้ว การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจากการทำวนเกษตรยังช่วยลดปัญหาภาวะโลกร้อนและความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

๕. ปัญหา และอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้เป็นแบบพึ่งพาตนเองได้ต้องใช้เวลา ทำให้จำนวนเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตมีจำนวนจำกัด ๒. จำนวนพันธุ์ไม้ที่มีการสนับสนุนมีจำนวนลดลงเนื่องจากถูกปรับลดงบประมาณ	๑. ควรมีการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับกิจกรรมส่งเสริมระบบเกษตรอินทรีย์ และกิจกรรมส่งเสริมระบบแปลงใหญ่

โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน กิจกรรมส่งเสริมพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมส่งเสริมพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้ร่างแผนแม่บทแห่งชาติการพัฒนาสมุนไพรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ โดยแผนแม่บทได้กำหนดยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) รับผิดชอบยุทธศาสตร์ที่ ว่าด้วยการส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยมีแผนขับเคลื่อนงานที่สำคัญ คือ ๑) การส่งเสริมการปลูกและแปรรูปสมุนไพรอย่างมีคุณภาพ ๒) จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร (Land Use) เพื่อการบริหารจัดการ และ ๓) การอนุรักษ์และการใช้พืชสมุนไพรจากป่าอย่างยั่งยืน ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมายตลอดการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บททั้งสิ้น ๓๖,๐๐๐ ไร่ ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน เน้นการสนับสนุนองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีการผลิต และการบริหารจัดการสินค้าสมุนไพรให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการแปรรูป และพัฒนาผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจสมุนไพรในท้องถิ่นเพื่อจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพร

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : ร้อยละ ๑๐๐ ของเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการปลูก การแปรรูป และการอนุรักษ์สมุนไพร

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๖๐ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการผลิตพืชสมุนไพร

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เกษตรกรได้รับการส่งเสริมการปลูก การแปรรูป และการอนุรักษ์สมุนไพร จำนวน ๑,๒๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑ ของเป้าหมาย (๑,๒๐๐ ราย) ในพื้นที่ ๓๐ จังหวัด

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการผลิตพืชสมุนไพร ร้อยละ ๖๐.๑

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ : เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาความรู้ เกี่ยวกับการปลูก การแปรรูปผลผลิต และด้านการตลาด ทำให้มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑.๙๙

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. พืชสมุนไพรบางชนิด ยังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตใน ปีงบประมาณนี้ จึงไม่สามารถวัดรายได้ได้ ๒. ขาดองค์ความรู้ การสร้างมูลค่าเพิ่ม เรื่องการแปรรูปพืชสมุนไพรสำเร็จรูป ที่เป็นที่ต้องการของตลาด	๑. การวัดรายได้เกษตรกร ไม่ควรวัดเป็น ปีงบประมาณ เพราะรอบการเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยว ไม่ตรงกัน ๒. ต้องการให้ฝึกอบรมพัฒนานำไปผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า (สมุนไพร)

ภาพกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในเขตปฎิรูปที่ดิน

ตัวอย่างสรุปผลการดำเนินงานรายพื้นที่

อุทัยธานี

บริบท ศักยภาพและแนวทางการขับเคลื่อนชุมชน

หมู่ที่ 13, 8, 4 ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

บริบทและศักยภาพ

ชุมชนมีวิถีชีวิตที่หลากหลาย จากการอพยพของผู้คนที่มาจากแต่ละภูมิภาค แต่ด้วยพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติของป่า ห้วยเขาแข้ง และภูมินิเวศ ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้คน และเริ่มก่อตัวเป็นชุมชนที่มีการขับเคลื่อนทางสังคม ในมิติต่างๆ ชุมชนมีผู้รู้ด้านสมุนไพรกระจายตัวตามชุมชนต่างๆ สร้างและพัฒนาแปลงเกษตรตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน รวบรวมพันธุ์กรรมพืชสมุนไพรเพื่อใช้ประโยชน์ ในด้านปัจจัย 4 และสร้างรายได้ของครอบครัว ถ่ายทอดองค์ความรู้สมุนไพร ผ่านศูนย์การเรียนรู้ของบุคคลต้นแบบ ที่มีหน่วยภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน สมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นเกษตรกรตาม เป้าหมายของการจัดที่ดินตามนโยบายรัฐบาล มีการจัดตั้งกลุ่มเพาะกล้าไม้และสมุนไพร จำหน่ายทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้ง มีการแปรรูปสมุนไพร เช่น น้ำตาลอ้อย แปรงสีฟันจากไม้คนหาชมพู่กระดุก เป็นต้น ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เป็นอย่างดี ปัจจุบันชุมชนมีการเชื่อมโยงการขับเคลื่อนสมุนไพรกับองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น วัดป่าไม้ไผ่ ซึ่งเป็นแหล่งรักษา และดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร สาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี สาธารณสุขอำเภอลานสัก องค์การบริหารส่วนตำบลระบำ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร และมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นต้น

ข้อมูลศักยภาพสมุนไพรรายสมาชิก

สมุนไพรที่มีศักยภาพ : มะกรูด เสาวรส คนหา กระเจี๊ยบแดง เปล้าใหญ่ เถาเอ็นอ่อน รวงจืด ตะไคร้

1. สร้างและพัฒนากระบวนการปลูกตามแนวทางเกษตรอินทรีย์
2. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เรื่องสมุนไพรในระดับชุมชน
3. สร้างและพัฒนาการแปรรูปสมุนไพรที่หลากหลาย ทั้งทางด้านอาหาร ยารักษาโรคภายนอก เวชสำอาง อาหารเสริม เช่น พริกแกง ลูกประคบ แชมพู น้ำยาล้างจาน ชีผึ้ง ยาหม่อง เป็นต้น
4. ศึกษาดูงานการบริหารจัดการตลาดชุมชนต้นแบบ และนำองค์ความรู้มาวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในอนาคต
5. พัฒนาสมุนไพรเป็นสินค้า OTOP จำหน่ายในตลาดทั้งในระดับชุมชนและเครือข่าย รวมทั้งส่งลงมือออนไลน์
6. พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสมุนไพรทั้งระบบขององค์กรชุมชน

แนวทางการขับเคลื่อนของชุมชน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (สพท.)

โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

กิจกรรมพัฒนาผู้แทนเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมพัฒนาผู้แทนเกษตรกรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานเป็นสำคัญ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จึงได้มีนโยบายในการคัดเลือกผู้นำเกษตรกร เป็นคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรการ และวิธีปฏิบัติงาน และคัดเลือกอาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อสปก.) เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานของ ส.ป.ก. ซึ่งบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจะได้รับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ นโยบาย/โครงการ และงานด้านการปฏิรูปที่ดินรวมทั้งบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของผู้แทนเกษตรกร รวมถึงเกษตรกรผู้แทนใน คปจ. โดยเกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกจะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทั้งผู้นำทางความคิด และผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น ช่วยเป็นกระบอกเสียงและประชาสัมพันธ์ให้กับ ส.ป.ก.

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : ผู้แทนเกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ จำนวน ๑,๖๓๐ ราย

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนำความรู้ไปปฏิบัติ

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : ผู้แทนเกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ จำนวน ๑,๖๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๓ ของเป้าหมาย (๑,๖๓๐ ราย) ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด

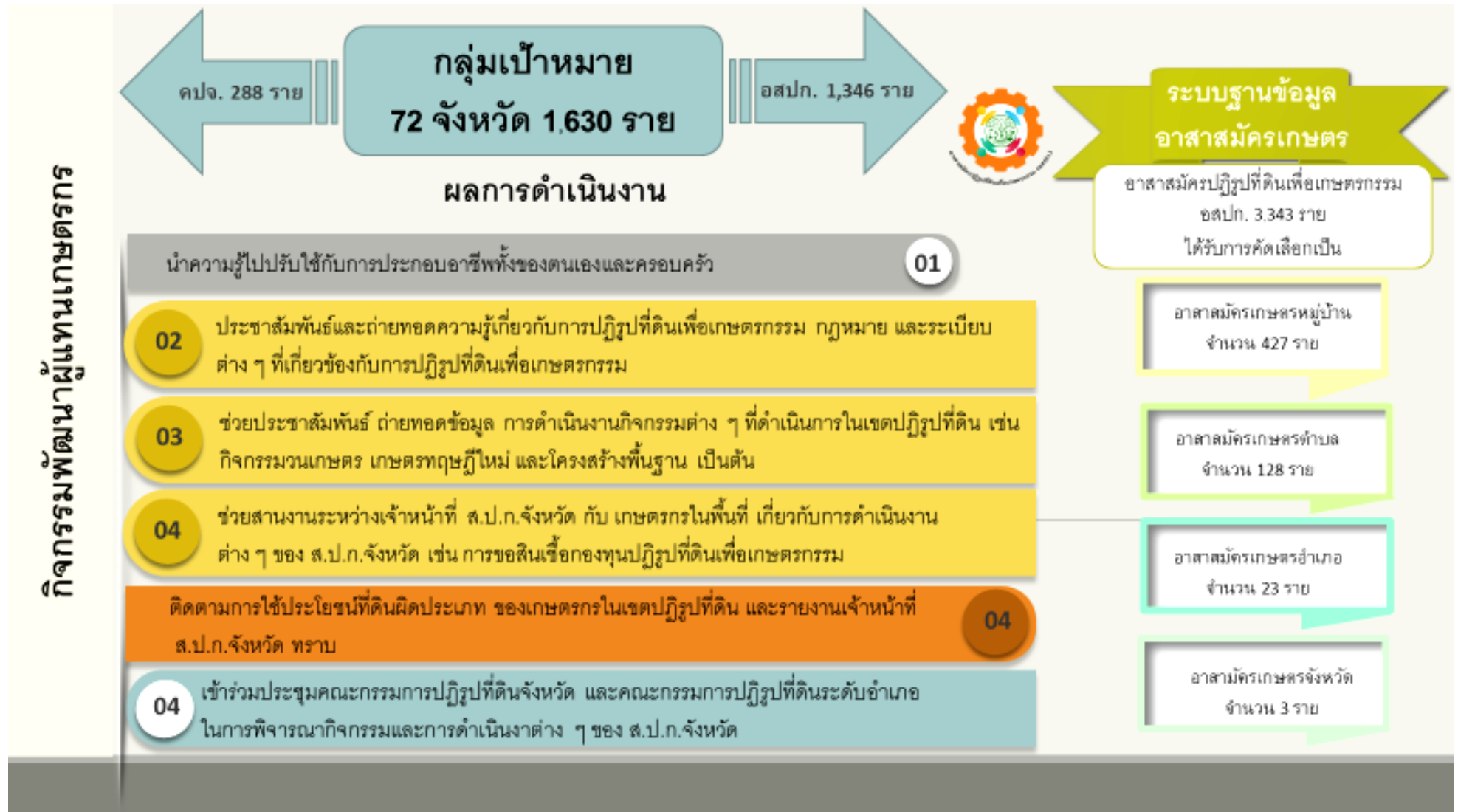
๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๖๐ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนำความรู้ไปปฏิบัติ

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ : รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๔.๘๘

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. กรอบเนื้อหาในการฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้แทนเกษตรกร ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพเกษตรกร	๑. เพิ่มกรอบเนื้อหาในการพัฒนาความรู้แก่ผู้แทนเกษตรกร ในด้านการส่งเสริม สนับสนุน และ การพัฒนาอาชีพ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ปฏิบัติใช้ในการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินให้เกิดประโยชน์มากขึ้น และยั่งยืน
๒. ข้อมูลแบบสอบถามในการรายงาน และติดตาม ประเมินผลเข้าช้อนกับหลายกิจกรรม จึงต้องใช้เวลานานในการเก็บข้อมูล	๒. ควรออกแบบข้อมูลที่จะจัดเก็บเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้ทุกกิจกรรมสามารถใช้ฐานข้อมูลเดียวกันได้

ภาพสรุปผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

กิจกรรมพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการประกอบธุรกิจของเกษตรกรในชุมชนทุรูปแบบเกษตรกรผู้ประกอบธุรกิจสินค้าเกษตรรายบุคคล สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน มีความสามารถในการบริหารและพัฒนาระบบธุรกิจ ในชุมชนเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม (SME) และสร้างรายได้ให้เกษตรกร ภายใต้กิจกรรมพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ดำเนินการอบรมจำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรที่ ๑ หลักสูตรการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรรายย่อยเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) หลักสูตรที่ ๒ หลักสูตรการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรขนาดกลางและขนาดย่อม (สหกรณ์) และหลักสูตรที่ ๓ หลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจพื้นที่กองทุนที่ดิน (กองทุนที่ดิน) ซึ่งการอบรมเน้นอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยสูง ต้นทุนการผลิตต่ำ และการบริหารจัดการระบบการกระจายสินค้าเพื่อก่อให้เกิดรายได้และลดความเสี่ยงทางธุรกิจ เป็นต้น ประกอบกับจัดทำฐานข้อมูลของเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกกลุ่มและสถาบันเกษตรกรเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการจำหน่ายสินค้า

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกษตรกรได้รับการอบรมพัฒนารัฐกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร จำนวน ๒,๕๔๕ ราย

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้น

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการอบรมด้านการพัฒนารัฐกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร จำนวน ๒,๕๔๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑.๖๑ ของเป้าหมาย (๒,๕๔๕ ราย) ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด ผ่านการอบรม ๓ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) หลักสูตรการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรขนาดกลางและขนาดย่อม (สหกรณ์) และหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจพื้นที่กองทุนที่ดิน (กองทุนที่ดิน)

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๖๔.๘๐ ของเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมมีรายได้เพิ่มขึ้น

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ : เกษตรกรที่ได้รับการอบรมส่งเสริมพัฒนามีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๑๔

๓.๔ รายได้เงินสดที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

ภาค	รายได้ภาคเกษตร (ก่อนอบรม)		รายได้ภาคเกษตร (หลังอบรม)		รายได้ภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น		
	รายได้	รายได้เฉลี่ย	รายได้	รายได้เฉลี่ย	รายได้	รายได้เฉลี่ย	ร้อยละ
	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	
เหนือ	31,543,450.00	105,144.83	39,049,620.00	130,165.40	7,506,170.00	25,020.57	23.80
ตะวันออกเฉียงเหนือ	50,815,510.00	77,462.67	60,966,300.00	92,936.43	10,150,790.00	15,473.77	19.98
กลาง	42,743,060.00	116,466.10	43,146,710.00	117,565.97	403,650.00	1,099.86	0.27
ใต้	25,169,640.00	87,394.58	26,856,410.00	93,251.42	1,686,770.00	5,856.84	0.35
รวม	150,271,660.00	93,278.50	170,019,040.00	105,536.34	19,747,380.00	12,257.84	13.14

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. เกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสถาบันเกษตรกร มีขีดความสามารถในการพัฒนาระบบธุรกิจในระดับต่ำ ไม่สามารถผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการของตลาดได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ๒. เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ ทำธุรกิจที่ผลิตสินค้าในรูปวัตถุดิบที่เหมือนกัน ทำให้ปริมาณสินค้ามากเกินไปเกินความต้องการ สินค้าล้นตลาด ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ๓. เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และมีรายได้จากการใช้ที่ดินในระดับต่ำ การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาธุรกิจจึงไม่ก่อให้เกิดรายได้อย่างเป็นรูปธรรม และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทำได้ยาก	๑. พัฒนาศักยภาพรู้ระบบการพัฒนาธุรกิจ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัด เกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและสถาบัน ๒. พัฒนาระบบธุรกิจชุมชน โดยเน้นพัฒนาระบบการผลิตสินค้าต่อเนื่อง พัฒนาระบบขนส่งและกระจายสินค้า

ภาพกิจกรรมพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ ๒.๒ แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยน้อมนำแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และศาสตร์พระราชาด้านต่างๆ มาดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ส.ป.ก. มีแผนการจัดสรรงบประมาณ แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน ๑๕ โครงการ อนึ่งการดำเนินงานโครงการมีทั้งลักษณะที่ ส.ป.ก.เป็นหน่วยงานหลัก และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยดำเนินการในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน ๒๙ จังหวัด ที่มีโครงการพระราชดำริตั้งอยู่ อาทิเช่น จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น โดยกลุ่มเป้าหมายของโครงการประกอบด้วย เกษตรกร นักเรียน

๒. ตัวชี้วัด

๑. ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนเกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ
๒. ผลสัมฤทธิ์ : รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓

๓. ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : จากการติดตามและประเมินผลโครงการ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน ๒,๒๐๐ ราย นำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ ร้อยละ ๘๙ ประกอบด้วย ๑) นำไปปรับปรุงพัฒนาแปลงเกษตรของตนเอง ร้อยละ ๘๕ ๒) ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในครัวเรือน/ชุมชน ร้อยละ ๒ ๓) นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนสู่การปฏิบัติงานในอนาคต ร้อยละ ๓

- ส.ป.ก. จัดฝึกอบรมหลักสูตร การส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ เป้าหมาย ๒,๒๐๐ ราย จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๑๒ โครงการ โดยหลักสูตรดังกล่าว ส.ป.ก. จังหวัดได้ร่วมจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่โครงการ เพื่อกำหนดหลักสูตรตรงตามความต้องการของเกษตรกร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ เป้าหมาย ๒,๒๐๐ ราย เข้ารับการฝึกอบรม ๒,๒๒๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑

๒. ผลสัมฤทธิ์ : ก่อนอบรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือน จำนวน ๕๗,๗๔๐ บาท และจากการติดตามและประเมินผลโครงการเกษตรกรผ่านการอบรมมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือน จำนวน ๘๑,๙๒๖ บาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕๙ จำนวนเงิน ๓๔,๑๘๖ บาท

๔. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยสูงอายุซึ่งส่งผลต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ ๒. ภัยธรรมชาติส่งผลต่อการทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ช้างป่าบุกรุก ๓. ปัญหาดินเสื่อมสภาพ เช่น ดินเปรี้ยว การพังทลายของดิน ส่งผลต่อผลผลิตตกต่ำ ๔. เกษตรกรยังขาดต้นทุนการผลิต องค์ความรู้ด้านการเกษตร หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในการผลิต ๕. โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่การให้บริการไม่สามารถดำเนินการได้เบ็ดเสร็จในครั้งเดียว เช่น การยื่นขอเอกสารสิทธิที่ดิน ส.ป.ก. การตรวจวิเคราะห์ดิน ๖. จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับการให้บริการในพื้นที่ ๗. ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมระหว่างหน่วยให้บริการกับเกษตรกร ๘. เกษตรกรและชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑. ส่งเสริมและสร้างยุวเกษตรกร หรือทายาทเกษตรกร เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักรัก ห่วงแหน่ที่ดิน และเกิดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ๒. ส่งเสริม สนับสนุน ระบบชลประทาน/ระบบน้ำหยด/ชุดบ่อบาดาล เพื่อกระจายน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรม โดยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓. บูรณาการหน่วยงาน (กรมพัฒนาที่ดิน) ให้ความรู้ แก้ไขปัญหาสภาพดินเสื่อมโทรม และการพังทลายของดิน ๔. สนับสนุนให้ใช้วัตถุดิบในพื้นที่/รวมกลุ่มจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อใช้ร่วมกันในชุมชน ๕. สร้างความเข้าใจในการให้บริการแก่เกษตรกร ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการให้บริการบางอย่างไม่สามารถเบ็ดเสร็จได้ในวันเดียว ๖. จัดสรรเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับความต้องการในการบริการของ และสำรวจข้อมูลความต้องการหรือข้อปัญหาก่อนการจัดงานเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ ๗. ประสานงานประชาสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านให้ทั่วถึง และประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าอย่างน้อย ๑ สัปดาห์ ๘. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนในรูปแบบการบูรณาการ ๔ ประสาน ประกอบด้วย หน่วยงานราชการ วัด โรงเรียน ชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ภาพผลการดำเนินงาน
กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓
โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาพผลการดำเนินงาน
กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิชญา) จ.เชียงใหม่

๑. หลักสูตร การปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

๒. หลักสูตร มัคคุเทศก์น้อย ส่งเสริมการเรียนรู้แหล่งธรรมชาติธนาคารอาหารชุมชน

๑. หลักสูตร การเพิ่มสายพันธุ์ไม้ในพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชน

ส่วนที่ ๒.๓ แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค

โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์

กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน เป็นกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินการส่งเสริมการทำการเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบนภายใต้แผนบูรณาการภาคเป็นปีแรก โดยมุ่งเน้นตามแผนระดับที่ ๓ แผนพัฒนาภาคเหนือ ยุทธศาสตร์ ๓ ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าสูง โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบนเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ซึ่งสมควรอนุรักษ์และลดการใช้สารเคมีซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมได้ การส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์อย่างมีระบบ เน้นให้ภาคเหนือตอนบนเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วขึ้น โดยใช้การบูรณาการในทุกภาคส่วนให้มีการเชื่อมโยง อย่างครบวงจรตั้งแต่ฐานการผลิต (ต้นทาง) การแปรรูป/เพิ่มมูลค่า (กลางทาง) การจัดการด้านการตลาด (ปลายทาง) ซึ่งการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแผนพัฒนาภาคจะช่วยให้การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือตอนบนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดย ส.ป.ก. ได้ดำเนินการในพื้นที่ ๘ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

จำนวนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑,๐๐๐ ไร่

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

ร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริมได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์แบบ PGS

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ :

- พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น
- ครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑,๐๓๓.๗๘ ไร่ เกษตรกร ๒๑๖ ราย

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : พื้นที่ที่มีการส่งเสริมได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์แบบ PGS ยังไม่สามารถประเมินตัวชี้วัดเชิงคุณภาพได้ เนื่องจากเริ่มดำเนินการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เป็นปีแรก ซึ่งการตรวจรับรองจะต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๑๒-๑๘ เดือน ถึงจะเข้าสู่กระบวนการตรวจรับรองได้

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ : พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ จำนวน ๕๐๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒๔ และครบถ้วนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ ๔.๔

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เป็นกระบวนการต่อเนื่องจึงจะสามารถเข้าสู่การรับรองได้อย่างน้อย ๑๒-๑๘ เดือน	๑. ต้องสนับสนุนโครงการในพื้นที่เดิมอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

ส่วนที่ ๒.๔ แผนงานบูรณาการพัฒนา
และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และอยู่ภายใต้แผนแม่บทด้านเศรษฐกิจฐานราก การดำเนินกิจกรรมเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและทักษะให้กับกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ในแต่ละชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่เป็นแรงงานสำคัญสำหรับภาคเกษตร รวมถึงกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานและทักษะความรู้ด้านการเกษตรแล้วระดับหนึ่ง มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาระดับและผลักดันให้เป็นต้นแบบการประกอบอาชีพเกษตรกรกร ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในชุมชนเดียวกันหรือชุมชนใกล้เคียงได้ กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย การอบรมเกษตรกรหรือบุตรหลานเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ผู้มีความสนใจจะปรับเปลี่ยนยกระดับการผลิตและพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร

๒. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๒.๑ เชิงปริมาณ : เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรกร จำนวน ๑,๒๐๐ ราย

๒.๒ เชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมและนำความรู้ไปใช้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ผลงานเชิงปริมาณ : เกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับการรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรกร จำนวน ๑,๒๐๙ ราย (ร้อยละ ๑๐๐.๗๕)

๓.๒ ผลงานเชิงคุณภาพ : ๑) ร้อยละ ๖๗.๗๖ ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมนำความรู้ไปใช้และมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑ ๒) ร้อยละ ๗๓.๑๒ ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมนำความรู้ไปใช้

๓.๓ ผลงานสัมฤทธิ์ : รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นหลังการอบรม ร้อยละ ๑๐.๑๗

๔. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. ขาดคู่มือในการดำเนินงานกิจกรรม ๒. บริบทในพื้นที่แต่ละพื้นที่ที่ทำการอบรมจะมีความแตกต่างกัน ต้องอาศัยความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการทำงาน ๓. เกษตรกรในพื้นที่ มีความสนใจในกิจกรรมเสริมต่างๆ นอกเหนือจากอาชีพหลัก เช่น การสานกระจุ การซ่อมบำรุงเครื่องจักร เป็นต้น ซึ่งจะใช้เวลาในการอบรมนานขึ้นจากกำหนดการที่กำหนด อาจต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมต่อไป ๔. สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในพื้นที่บางพื้นที่ ยังคงมีอยู่ต้องใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับชาวบ้านในพื้นที่ ๕. ระยะเวลาที่ต้องเร่งดำเนินการฝึกอบรม ตรงกับช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรไม่สะดวกในการเข้าร่วมอบรม เนื่องจากมีภาระที่ต้องจัดการภายในแปลงเกษตรกรรม	๑. อยากให้เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องในการสนับสนุนพัฒนาเกษตรกร ๒. เนื่องจากว่า การเร่งใช้จำงบประมาณฝึกอบรมเพียงช่วงสองไตรมาสที่หนึ่ง และไตรมาสหลังไม่ได้อบรมต่อเนื่อง อาจมีบางส่วนไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ หรือความรู้ที่ปฏิบัติเกิดข้อสงสัยปัญหาอุปสรรค ขาดคนที่คอยแนะนำ

ภาพถ่ายการดำเนินงาน กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ การทำก้อนเชื้อเห็ดและแปรรูปเห็ด

การแปรรูปน้ำตาลอ้อย

ภาพถ่ายการดำเนินงาน ยกระดับ (ต่อ) การสานเสื่อกระจูด

การแปรรูปสัตว์น้ำ

ภาพถ่ายการดำเนินงาน (ต่อ) การเลี้ยงผึ้ง

การเลี้ยงแกะเนื้อ

ภาพถ่ายการดำเนินงาน (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากบหมาก

โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดินอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านเศรษฐกิจฐานราก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาและยกระดับเกษตรกรเพื่อให้เป็นผู้นำที่มีความเข้าใจด้านการผลิตอย่างเป็นระบบ รวมถึงระบบการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร จนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าได้ทันสมัยมีคุณภาพ โดยเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจะแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มที่มีเกณฑ์หรือคุณสมบัติเป็น Developing Smart Farmer และกลุ่มเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer เพื่อพัฒนาสู่การเป็น Smart Farmer ต้นแบบ โดยมีการจัดเวทีวิเคราะห์ สังเคราะห์ศักยภาพเกษตรกร รวมทั้งจัดทำแผนการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง โดยวางหลักเกณฑ์คุณสมบัติพื้นฐาน ๖ ข้อ และมีการพัฒนาสู่ Smart Farmer โดยการอบรมให้มีการปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม พัฒนาศักยภาพการคิดวิเคราะห์ และนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาพัฒนาวิธีการผลิตและการตลาด เพื่อให้สามารถผ่านเกณฑ์คุณสมบัติพื้นฐานของ Smart Farmer ได้

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ เชิงปริมาณ

- เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 3,500 ราย (เกษตรกรที่ผ่านการอบรม ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังไม่ประเมินคุณสมบัติพื้นฐาน 6 ข้อ)

- เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็น Existing Smart Farmer ร้อยละ 60

๒.๒ เชิงคุณภาพ

- ร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและนำความรู้ไปใช้มีรายได้เพิ่มขึ้น (Existing Smart Farmer)

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์

- รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ :

- เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน ๓,๓๒๓ ราย ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ผ่านการอบรม แต่ยังไม่ประเมินคุณสมบัติพื้นฐาน ๖ ข้อ

- เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาเป็น Existing Smart Farmer ร้อยละ ๗๘

ตารางที่ ๑ : ผลการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ภาค	เกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง						
	การพัฒนาเกษตรกร			ผลการประเมิน			
	แผนงาน (ราย)	ผลงาน (ราย)	คิดเป็น ร้อยละ	Existing Smart Farmer	คิดเป็น ร้อยละ	Developing Smart Farmer	Smart Farmer ต้นแบบ
เหนือ	๗๘๒	๙๓๘	๑๒๐	๖๙๕	๗๔	๒๔๓	๒๖
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๙๑๔	๙๘๖	๑๐๘	๗๕๔	๗๖	๒๓๐	๔๑
กลาง	๘๕๖	๘๙๙	๑๐๕	๗๖๐	๘๕	๑๓๙	๓๓
ใต้	๔๔๘	๕๐๐	๑๑๒	๓๙๕	๗๙	๑๐๕	๒๖
รวมทุกภาค	๓,๐๐๐	๓,๓๒๓	๑๑๑	๒,๖๐๔	๗๘	๗๑๗	๑๒๖

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

ร้อยละ ๗๑.๗๗ ของเกษตรกร (Existing Smart Farmer) ที่ได้รับการอบรมและนำความรู้ไปใช้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์

รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๘.๒๔

ตารางที่ ๒ : เกษตรกรภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนา

ภาค	เกษตรกรที่มีรายได้ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น			รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยภาคการเกษตรของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓			รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ	
	จำนวนที่เข้าร่วม (ราย)	จำนวนที่มีรายได้ภาคการเกษตรเพิ่ม	คิดเป็นร้อยละ	รายได้เฉลี่ย (บาท)	รายจ่ายเฉลี่ย (บาท)	รายได้เหลือสุทธิ (บาท)	จำนวน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ
เหนือ	๙๓๘	๗๓๔.๐๐	๗๘.๒๕	๒๑๒,๑๖๒.๐๐	๗๕,๓๓๐.๐๐	๑๓๖,๘๓๒.๐๐	๔๖,๐๖๗.๐๐	๕๐.๗๔
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๙๘๖	๗๑๖.๐๐	๗๒.๖๒	๒๑๒,๐๐๙.๐๐	๘๖,๕๑๑.๐๐	๑๒๕,๔๙๘.๐๐	๔๗,๐๓๓.๐๐	๕๙.๙๔
กลาง	๘๙๙	๔๗๓.๐๐	๕๒.๖๑	๓๓๖,๕๑๑.๐๐	๑๕๓,๑๑๕.๐๐	๑๘๓,๓๙๖.๐๐	๔๗,๓๗๙.๐๐	๔๐.๘๔
ใต้	๕๐๐	๔๖๒.๐๐	๙๒.๔๐	๔๓๙,๑๐๘.๐๐	๑๖๑,๒๑๘.๐๐	๒๗๗,๘๙๐.๐๐	๘๘,๖๔๗.๐๐	๔๖.๘๔
รวม	๓,๓๒๓	๒,๙๕๘	๗๑.๗๗	๒๙๔,๙๔๗.๕๐	๑๑๙,๐๓๘.๕๐	๑๗๕,๙๐๙.๐๐	๕๗,๒๘๑.๕๐	๔๘.๒๔

๓.๔ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ภาค	เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง								
	การพัฒนาเกษตรกร		การนำความรู้ไปใช้		ประเด็นนำความรู้ไปใช้ด้าน				
	แผนงาน (ราย)	ผลงาน (ราย)	จำนวน (ราย)	คิดเป็นร้อยละ	นำมาใช้ในแปลง	ช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่น	นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนในอนาคต	เป็นวิทยากร	อื่นๆ
เหนือ	๗๘๒	๙๓๘	๘๒๓	๘๘	๗๕๓	๔๖๑	๓๔๕	๒๙	๖๓
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๙๑๔	๙๘๖	๙๔๖	๙๖	๙๐๐	๖๒๖	๕๐๒	๑๓๙	๒๔
กลาง	๘๕๖	๘๙๙	๘๖๘	๙๗	๗๖๒	๓๒๗	๔๐๐	๙๗	๓
ใต้	๔๔๘	๕๐๐	๔๗๐	๙๔	๔๖๓	๒๖๗	๒๒๒	๓๔	๑
รวมทุกภาค	๓๐๐๐	๓๓๒๓	๓,๑๐๗	๙๓	๒,๘๗๘	๑,๖๘๑	๑,๔๖๙	๒๙๙	๙๑

ตารางที่ ๓ : การนำความรู้จากการอบรมกิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องไปใช้ประโยชน์

ส.พ.ท. ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร โดยแบ่งเป็นร้อยละ ๙๓ จากผลการเข้าร่วม ๓,๓๒๓ ราย และประเด็นสุด ประกอบด้วย ๑. นำมาใช้ในแปลง ๒.ช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่น ๓.นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนในอนาคต และ ๔. เป็นวิทยากร โดยคิดจากจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมการอบรม

โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจฐานราก โดยศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน ที่เน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต โดย ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสนับสนุนเกษตรกรต้นแบบจำนวนอำเภอละ ๑ ศูนย์ ซึ่งศูนย์จะให้บริการเกษตรกรในพื้นที่ชุมชนของตนเอง โดยการคัดเลือกจะมีเกณฑ์การคัดเลือกศูนย์เรียนรู้ฯ โดยต้องมีแปลงอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินและเป็นแปลงเรียนรู้ ด้านต่าง ๆ เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรกรรุ่นใหม่ ชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรต้นแบบ เป็นต้น

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๔๐ ศูนย์

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๗๕ ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดินมีการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือน ศพก. เครือข่ายในเขตปฏิรูปที่ดินมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกิดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๔๐ ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ในพื้นที่ ๗๐ จังหวัด

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๘๕.๗๑ ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมีการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ ๙๐.๗๑ ของครัวเรือน ศพก. เครือข่ายในเขตปฏิรูปที่ดินมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๓.๓๘ (ข้อมูลการประเมินผลจากระบบ PARA)

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่ ศพก.เครือข่าย บางแห่งยังไม่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบท ทำให้ไม่สามารถนำปัจจัยที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้ หรือบางแห่งสาธารณูปโภคพื้นฐานมีไม่เพียงพอที่จะรองรับการใช้ปัจจัยอุปกรณ์การผลิต ๒. บริบทความต้องการความรู้ การสนับสนุนภาคการเกษตรของเกษตรกรแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างกันทำให้เกษตรกรบางส่วนเห็นว่าองค์ความรู้ที่หน่วยงานนำมาถ่ายทอดบางส่วนยังไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร ๓. ฐานเรียนรู้ภายใน ศพก.เครือข่าย หลายแห่งอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถใช้เป็นจุดศึกษาดูงานได้ทั้งปี เนื่องจากขาดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุมาจากเกษตรกรต้นแบบมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดำเนินงานและไม่มียงบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุงฐานเรียนรู้ ๔. การบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการบูรณาการในพื้นที่เป้าหมายเดียวกัน ยังไม่เกิดการบูรณาการด้านแผนงานและกิจกรรมดำเนินการ ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน ๕. การประชาสัมพันธ์ ศพก.เครือข่าย ไม่ต่อเนื่อง และการเข้าถึงของเกษตรกรทั่วไป ทำให้เกษตรกรที่อยู่ห่างจากพื้นที่ ศพก.เครือข่าย ไม่รู้จัก และไม่เข้ามาใช้บริการ	๑. ก่อนการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ควรสอบถามความต้องการของ ศพก.เครือข่าย ถึงความต้องการที่แท้จริงก่อนให้การสนับสนุน และควรให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรต้นแบบ นอกจากนี้ควรมีการติดตามการดำเนินงานใน ศพก.เครือข่าย เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. ควรสนับสนุนให้ ศพก.เครือข่ายจัดเวทีชุมชนเพื่อทราบความต้องการของเกษตรกรในชุมชน และจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการและความจำเป็น เพื่อรองรับการพัฒนาจากหน่วยงานที่จะเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ๓. ควรสนับสนุนการเปิดตลาดสินค้าให้แก่ ศพก.เครือข่าย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรจากการดำเนินงานใน ศพก.เครือข่าย นอกจากนี้จะเป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายแล้ว ยังเป็นการสร้างการเรียนรู้ด้านตลาดให้แก่เกษตรกรได้ ๔. หน่วยงานต้องมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน และควรจัดทำแผนร่วมกันเพื่อจัดระดับองค์ความรู้ในการถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาแบบต่อยอดและต่อเนื่อง ๕. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุมหมู่บ้านชี้แจงบทบาทความสำคัญของ ศพก.เครือข่าย ที่มีต่อเกษตรกร สร้างการรับรู้การเข้าใจแก่เกษตรกรทั่วไป และส่งเสริมให้ ศพก.เครือข่าย จัดแสดงผลงานเด่นของตนเองในช่องทางต่างๆ เช่น โทรศัพท์ Youtube เป็นต้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร และบุคคลทั่วไปรู้จัก ศพก.เครือข่าย มากขึ้น

ตัวอย่างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ ต้นแบบจังหวัดน่าน

ชื่อ-สกุล นางสาวกุล ปัญญาวงศ์

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ซื่อหมู่บ้านควะ ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก พืชผัก ไม้ผล ของใช้ในครัวเรือน และการเกษตร

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้ เรื่อง การจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ดังนี้

๑. หลักสูตรพัฒนากสิกรรมธรรมชาติสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง (๕ วัน ๔ คืน, ๔ วัน ๓ คืน)
๒. หลักสูตรระยะสั้น ๒ วัน ๑ คืน
 - ๒.๑ หลักสูตรพึ่งตน : การทำของใช้เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
 - ๒.๒ หลักสูตรคนเอาถ่าน : การทำเตาผาถ่านและเก็บน้ำส้มควันไม้
 - ๒.๓ หลักสูตรบ้านทางเลือก : การสร้างบ้านด้วยตัวเองและใช้วัสดุในท้องถิ่น
 - ๒.๔ หลักสูตรทำกรองน้ำดื่ม : การเผาถ่านเพื่อกรองน้ำ และวิธีทำที่กรองน้ำดื่ม
 - ๒.๕ หลักสูตรแทงค์น้ำ : ทำแทงค์น้ำขนาดใหญ่ด้วยโครงสร้างไม้ไผ่
 - ๒.๖ หลักสูตรปลูกกินเอง : การเตรียมดิน และปลูกผัก
 - ๒.๗ หลักสูตรการออกแบบพื้นที่ตามศาสตร์พระราชาและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- **หมายเหตุ : สำหรับผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนากสิกรรมธรรมชาติสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง (๕ วัน ๔ คืน, ๔ วัน ๓ คืน)
๓. หลักสูตร crisis management & survival camp (CMS) (๕ วัน ๔ คืน)
๔. การศึกษาดูงาน

ศูนย์ฝึกอบรมกสิกรรมธรรมชาติ ประกอบด้วยฐานเรียนรู้

๑. การฟื้นฟูดิน : ไม่ใช่สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ให้ความสำคัญของการปรับปรุงดิน ด้วยหลักกสิกรรมธรรมชาติ
๒. การฟื้นฟูป่า : ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่ไปกับการต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรปรับเปลี่ยนเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรผสมผสาน โดยการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ปลูกไม้หลากหลายชนิดต่างระดับ ๕ ชั้น คือ ไม้สูง กลาง เตี้ย เรี่ยดิน และพืชหัว ทำให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสามารถกักเก็บน้ำไว้ในดิน สร้างแหล่งอาหาร แหล่งรายได้
๓. การจัดการน้ำ : ขุดหนองน้ำที่ต่างระดับและคดโค้ง เพื่อเก็บน้ำและเลี้ยงปลา ยกหัวคันนาสูงเก็บน้ำคลองใส่ไถ่ทั่วพื้นที่เพื่อกระจายความชื้นในดิน ฝานดักตะกอน ฝายชะลอน้ำและกักเก็บน้ำ รวมถึงบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ (โคก หนอง นา)
๔. นาข้าว : การทำนาอินทรีย์ ยกหัวคันนาสูงเพื่อเก็บน้ำ ใช้น้ำควบคุมหญ้า ไม้ไผ่ และปุ๋ยเคมี ข้าวแข็งแรงและได้ผลผลิตดี ต้นทุนต่ำ เลี้ยงปลา และสร้างแหล่งอาหารธรรมชาติด้วยการเลี้ยงปลาในนาข้าว
๕. หัวคันนาทองคำ : หัวคันนากว้างสามารถปลูกพืชผักต่างๆ รวมถึงไม้เลื้อย ไม้ผล พืชสวนครัว ผักพื้นบ้านสมุนไพร เป็นทั้งแหล่งอาหาร แหล่งสร้างรายได้
๖. การจัดการพลังงาน : ใช้พลังงานแสงอาทิตย์สำหรับส่องสว่าง และสูบน้ำขึ้นที่สูงเพื่อกระจายน้ำใช้ในแปลง

๗ สุขภาพพึ่งตน : การพึ่งพาตนเองขึ้นพื้นฐานด้านสุขภาพด้วยสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๘ เตาเผาถ่าน : เตาเผาถ่านจากกิ่งไม้ผล เพื่อได้ถ่านและน้ำส้มควันไม้

๙ เส้นทางอาหาร : การออกแบบเส้นทางเดินรอบบ้าน รั้วบ้าน และปลูกพืชเพื่อเป็นแหล่งอาหาร สร้างความสมดุลของระบบนิเวศรวมถึงความสวยงาม ประกอบด้วยพืชสมุนไพร ผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้เลื้อย พืชหัว ฯลฯ

๑๐ ตัวอย่างการจัดการพื้นที่ และการพึ่งตน ตามวิถีสิทธิกรรมธรรมชาติ โดยสอดคล้องกับความต้องการของคนอยู่อาศัย ประกอบด้วย ที่พักอาศัย แปลงผักอินทรีย์ ฯลฯ

๑๑ ฐานแท้งค์น้ำไม้ไผ่ : สร้างที่เก็บน้ำ โดยใช้วัสดุและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๒ ฐานที่กรองน้ำ : ที่กรองน้ำดื่มจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

๑๓ ฐานยั้งข้าวไม้ไผ่ : สร้างที่เก็บข้าว โดยใช้วัสดุและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๔ ฐานไก่ - เป็ด : ลดค่าใช้จ่ายด้วยการทำอาหารเลี้ยงสัตว์เอง

ภาพประกอบกิจกรรมในแปลง

ตัวอย่างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ ตำบลจังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-สกุล นางจงรัก อ่อนสีทา

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๗ ซื่อหมู่บ้านหนองนกเขียน ตำบลโนนทอง อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

สินค้าหลัก พืชผัก

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้

๑. การทำปุ๋ยพืชมอส

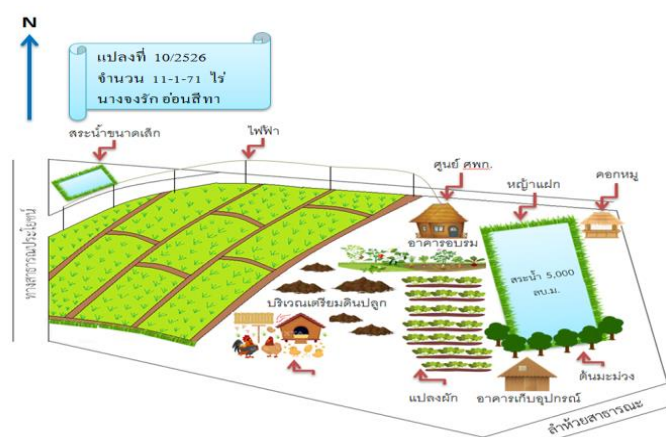
๓. การผลิตอินทรีย์สังเคราะห์แสง

๕. การทำวิตามินผักอินทรีย์

๒. การทำดินปลูก

๔. การผลิตฮอร์โมนไข่/ฮอร์โมนนมสด

ภาพประกอบกิจกรรมในแปลง

ตัวอย่างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ ต้นแบบจังหวัดนครนายก

ชื่อ-สกุล นางนิตยา บุญเกิด

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๘/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลคลองใหญ่ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สินค้าหลัก ข้าว

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้

๑. การเลี้ยงหนูพุก

๒. ฮอร์โมนไข่

ภาพประกอบกิจกรรมในแปลง

ตัวอย่างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ ต้นแบบจังหวัดภูเก็ต

ชื่อ-สกุล นายสัญญา หิรัญวดี

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๖๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลฉลอง อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

สินค้าหลัก พืชผัก

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้ เทคนิคการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเห็ดนางฟ้า

ภาพประกอบกิจกรรมในแปลง

สรุปผลการดำเนินงาน
โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร
กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรมเป็นกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และภายใต้แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาความเสมอภาคและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรมเน้นการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร รวมถึงบุคคลที่สนใจทั่วไป โดยเน้นการอนุรักษ์ พัฒนา และต่อยอดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย หลักสูตรการอบรมส่วนใหญ่เป็นการเน้นการแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้เอง รวมถึงงานหัตถกรรมต่าง ๆ เช่น การย้อมสีผ้า งานจักสาน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนอกภาคการเกษตรเหล่านี้สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนเกษตรกรได้

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ เชิงปริมาณ : เกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน ๑,๐๐๐ ราย

๒.๒ เชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ ๓ ต่อปี

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน ๒๓๖ ราย เพศหญิง จำนวน ๙๗๖ ราย โดยแยกเป็น

- โครงการฝึกอบรมหลักสูตรศิลปาชีพเพื่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ระยะสั้น) จำนวน ๑,๐๒๒ ราย แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน ๘๔ ราย เพศหญิง จำนวน ๙๓๘ ราย

- โครงการฝึกอบรมหลักสูตรศิลปาชีพเพื่อผู้สนใจ (ระยะยาว) จำนวน ๑๙๐ ราย แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน ๑๓๑ ราย เพศหญิง จำนวน ๕๙ ราย

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

เป้าหมายเกษตรกรได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมพื้นบ้านจำนวน ๑,๐๐๐ ราย ผลการดำเนินโครงการ เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมฯ ส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๑๒ ราย โดยแบ่งออกเป็น โครงการฝึกอบรมหลักสูตรศิลปาชีพเพื่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ระยะสั้น) จำนวน ๑,๐๒๒ ราย และโครงการฝึกอบรมหลักสูตรศิลปาชีพเพื่อผู้สนใจ (ระยะยาว) จำนวน ๑๙๐ ราย

เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรม ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๑๒ ราย โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน ๒๓๖ ราย เพศหญิง จำนวน ๙๗๖ ราย

จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่แล้วเกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ที่เข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เนื่องจากงานด้านการฝีมือส่วนใหญ่เพศหญิงจะให้ความสนใจ มีความถนัด และความ

ละเอียดอ่อน ประณีตมากกว่า เช่น หลักสูตรการประดิษฐ์ดอกไม้ หลักสูตรการทำขนมไทย หลักสูตรการตัดเย็บ กระเป๋าผ้าด้วยมือ เป็นต้น

๓.๓ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

๑. เกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย ๔๒,๔๗๖.๒๔ บาท/คน/ปี

๒. เกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีรายได้หลังเข้าร่วมโครงการ มีรายได้รวมนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย ๔๖,๖๔๒.๔๒บาท/คน/ปี

๓. เกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพด้านศิลปหัตถกรรม จำนวนทั้งหมด ๑,๒๑๒ ราย พบว่าเกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓ ของรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๗ ของเกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด

๔. ปัญหาและอุปสรรค

โดยจากข้อมูลการติดตามพบว่า เกษตรกร บุตรหลานเกษตรกร และผู้สนใจ ที่เข้ารับการฝึกอบรมโครงการดังกล่าว ที่ไม่ได้นำเอาความรู้ที่ฝึกอบรมไปประกอบอาชีพหลัก/อาชีพเสริมและประยุกต์ใช้ในครัวเรือน มาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

๑. ไม่มีเงินทุน เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ ขาดเงินทุนซื้อวัสดุอุปกรณ์ มีภาวะหนี้สินในครัวเรือน

๒. ไม่มีตลาดรองรับสินค้า เมื่อเกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ สามารถผลิตสินค้าออกมาวางจำหน่าย แต่ขาดตลาดรับซื้อสินค้า ทำให้ไม่มีการระบายสินค้าออก สินค้าผลิตออกมามีจำนวนมากก่อให้เกิดการจมของเงินทุน จนเกษตรกรล้มเลิกการผลิตไป

๓. ขาดผู้นำที่เข้มแข็ง กลุ่มวิสาหกิจบางกลุ่มขาดการรวมกลุ่มที่ดี ขาดการประสานงาน ขาดการหาตลาดเพื่อจัดจำหน่ายสินค้า รวมถึงผู้นำไม่หาเงินทุน ไม่ประสานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับซื้อสินค้า ทำให้สมาชิกในกลุ่มไม่เห็นถึงช่องทางที่จะสร้างรายได้และไม่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในที่สุด

๔. ไม่มีเวลา เกษตรกรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ทำสวน เป็นงานหลัก เวลาส่วนใหญ่จึงใช้ไปกับการทำการเกษตร โดยเฉพาะในช่วงของการเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะไม่มีเวลามาทำงานด้านงานฝีมือ จึงทำให้เกษตรกรขาดการฝึกฝนทักษะฝีมือที่ได้รับจากการฝึกอบรมมา

๕. การรายงานผลการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่เกิดความสับสนในช่องทางการรายงาน บางกิจกรรม ส.ป.ก. จังหวัดเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานจึงเกิดความล่าช้าและคลาดเคลื่อน

๕. ข้อเสนอแนะ

๑. ให้การสนับสนุนด้านเงินทุน ตลาดรองรับสินค้า หลังจากการฝึกอบรมแล้ว ควรมีการแนะแนวการประกอบอาชีพ

๒. จัดตลาดรองรับสินค้าและสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ฝึกอบรม การทำตลาดออนไลน์

๓. ควรเลือกหลักสูตรที่สามารถจัดหาวัสดุได้ในท้องถิ่น เพื่อลดต้นทุนการจัดส่งวัสดุมาประกอบอาชีพ หรือหาวัสดุทดแทนที่มีในท้องถิ่น และควรดำเนินงานฝึกอบรมควรเป็นไปให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่เหมาะสมกับเกษตรกรว่างงาน

๔. การคัดเลือกกลุ่มมาเข้ารับการฝึกอบรมศิลปาชีพ ควรคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจที่มีความเข้มแข็ง และมีความกระตือรือร้นที่จะต่อยอดต่อไป

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเรียนรู้เพาะเห็ดบ้านคำข่า
หมู่ ๓ ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
(ฝึกอบรมโครงการระยะสั้น)

ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเรียนรู้เพาะเห็ดบ้านคำข่า
(นางโสพิส เรืองสวัสดิ์)
เบอร์โทร. ๐๘๖-๒๓๘๒๙๙๔

ประธานกลุ่มแม่บ้านทะเลดำ
ตำบลขนคลาน อำเภอฟุ่หว้า จังหวัดสตูล
(ฝึกอบรมโครงการกระเป๋าผ้าจากผ้าปาเต๊ะ)

นางนัจวา เทศนอก เบอร์โทร. ๐๘๑-๘๙๓๘๑๗๖

ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้า
อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
(ฝึกอบรม หลักสูตรเบเกอรี่)

นายปิยะพันธ์ เจริญพงษ์
เบอร์โทร. ๐๖๓-๒๔๗๔๔๕๕

โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร

กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาความเสมอภาคและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเล็งเห็นความสำคัญของการนำแนวพระราชดำริด้านเกษตรกรทฤษฎีใหม่มาพัฒนาเกษตรกรให้สามารถพึ่งตนเองได้และอาศัยอยู่ในที่ดิน ส.ป.ก. อย่างยั่งยืน ภายใต้กิจกรรมมีการคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกปฏิบัติได้จริง และแปลงเกษตรกรมีความพร้อมตามรูปแบบเกษตรกรทฤษฎีใหม่ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้ โดยพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผ่านการอบรมให้ความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิต เชื้อโยงเครือข่าย และจัดทำข้อมูลเชิงคุณภาพของเกษตรกรต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน

๒. ตัวชี้วัด

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๓,๕๐๐ ราย

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ : เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามรูปแบบของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เกิดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาด สามารถพึ่งพาตนเอง สร้างรายได้ที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๓,๖๙๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๕.๔๓ ของเป้าหมาย (๓,๕๐๐ ราย) ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๗๒.๑๔ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ :

๑) เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมภายในแปลงตนเองเป็นเกษตรกรทฤษฎีใหม่ คราวเรือนเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ในด้านปัจจัยภายใน เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชใช้เอง เป็นต้น ก่อให้เกิดการลดต้นทุนการผลิตและสร้างรายได้จากแปลงตนเอง

๒) การนำองค์ความรู้การส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับจากการอบรมในแต่ละด้านมาใช้ พบว่า เกษตรกรสามารถนำความรู้มาใช้ในแปลงของตนเองได้ ร้อยละ ๑๐๐ โดยสามารถนำความรู้ด้านเกษตรกรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่แปลงของตนเองได้ถึงร้อยละ ๘๖.๕๐ รองลงมาได้แก่ความรู้ด้านปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ ๗๓.๖๘ และด้านเกษตรผสมผสาน ร้อยละ ๖๘.๐๓ ตามลำดับ (ข้อมูลการประเมินผลจากระบบ PARA)

๓) ในส่วนของพื้นที่ดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีเป้าหมาย ๑๐,๕๐๐ ไร่ จำนวน ๗๒ จังหวัด การดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ปรากฏว่า ผลการดำเนินงานได้รับการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๑๑,๐๗๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๕.๔๓

๔) เกิดเกษตรกรต้นแบบความสำเร็จในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๘๘ ราย

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. เกษตรกรในพื้นที่บางแห่งยังขาดแคลนแหล่งน้ำหรือแหล่งน้ำที่มีอยู่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้เพื่อใช้ในการเกษตร ๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกระจายอยู่หลายหมู่บ้าน ส่งผลให้การพัฒนาเรื่องของการรวมกลุ่มเป็นไปได้ยาก ๓. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ๔. การจัดทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ สายตาไม่ดี อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไม่มีเวลา รាយจ่ายมากกว่ารายได้ จึงไม่ยอมทำ ๕. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตของหน่วยงานร่วมบูรณาการไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร และมีจำนวนน้อย ๖. เกษตรกรยังไม่มีแนวคิดการรวมกลุ่ม เนื่องจากมองว่ามีตลาดรองรับน้อย ๗. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid ๑๙) ส่งผลไม่สามารถดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ได้ ๘. ข้อมูลแบบสอบถามละเอียดมากเกินไป จึงต้องใช้เวลานานในการเก็บข้อมูล ๙. สภาพพื้นที่ในภาคใต้ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าวในลักษณะแปลงใหญ่	๑. ประสานหน่วยงานสนับสนุนแหล่งน้ำและระบบน้ำภายในแปลง ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย หรือสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ ๒. จัดทำแผนส่งเสริมการพัฒนาการรวมกลุ่มเป็นรายตำบล และให้สอดคล้องกับแนวทางการผลิต ๓. ส่งเสริมบุคลากรเกษตรกรให้ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม ๔. สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการจดบันทึกรายรับ - รายจ่าย สนับสนุนบุคลากรเกษตรกรในการช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน ๕. ควรมีการจัดทำแผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเพิ่มจำนวนและคำนึงถึงคุณภาพ ๖. ส่งเสริมองค์ความรู้การรวมกลุ่ม เพื่อให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการร่วมกัน ๗. ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ๘. ควรออกแบบข้อมูลที่จะจัดเก็บเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้ทุกกิจกรรมสามารถใช้ฐานข้อมูลเดียวกันได้ ๙. ปรับรูปแบบการปลูกข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่ในรูปแบบอื่น เช่น ปลูกแซมในสวนยาง ปลูกในกระสอบ เป็นต้น

ภาคผนวก ก ตัวอย่างเกษตรกรต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี ๒๕๖๓

ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ จังหวัดลำปาง

ชื่อ-สกุล นายผัด การเพียร

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๒๐๙ หมู่ที่ ๘ ชื่อหมู่บ้านดอนแก้ว ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

ขนาดพื้นที่ ๒๑ ไร่ ๒ งาน ๒๙ วา

การจัดสรรพื้นที่พอสังเขป

- ๑) แหล่งน้ำ ๑ ไร่ ๒) นาข้าว ๓ ไร่
- ๓) พืชไร่ ๑๖ ไร่ ๔) สัตว์เลี้ยง ๑ ไร่
- ๕) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว ๑ งาน ๖) ฝักสวนครัวและไม้ผล ๑ ไร่

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้ เรื่อง การทำเตาอิฐเผา

ภาพประกอบกิจกรรม

ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ จังหวัดสุรินทร์

ชื่อ-สกุล นางรัตยา สุขแก้ว

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๓๗ หมู่ที่ ๒ ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ขนาดพื้นที่ ๑๐ ไร่ ๐ งาน ๐ วา

การจัดสรรพื้นที่พอสังเขป

๑) แหล่งน้ำ ๒ ไร่	๒) นาข้าว ๓ ไร่
๓) ไม้ยืนต้น ๑ งาน	๔) ไม้ผล ๓ ไร่
๕) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว ๑ ไร่	๖) ฝักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ๑ ไร่

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้ เรื่อง การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จุลินทรีย์ไตรโคเรเตอร์มา

ภาพประกอบกิจกรรม

ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ จังหวัดชุมพร

ชื่อ-สกุล นางจันทร์เพ็ญ เหง่าลา

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ที่ ๘ ตำบลคลองใหญ่ อำเภอกงคราญ จังหวัดนครนายก

ขนาดพื้นที่ ๑๙ ไร่ ๐ งาน ๙๙ วา

การจัดสรรพื้นที่พอสังเขป

๑) แหล่งน้ำ ๓ ไร่	๒) นาข้าว ๑๕ ไร่
๓) พืชผักสวนครัว ๒ งาน	๔) เลี้ยงสัตว์ ๕๐ ตารางวา
๕) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว ๑ งาน	

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้ เรื่อง ฮอโมนอาหารจานด่วน ปราบศัตรูพืช

ภาพประกอบกิจกรรม

ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ จังหวัดชุมพร

ชื่อ-สกุล นายเดชา จันทราไชย

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ที่ ๘ บ้านเขาล้าน ตำบลครน อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ขนาดพื้นที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ๐ วา

การจัดสรรพื้นที่พอสังเขป

๑) แหล่งน้ำ ๒ งาน

๒) นาข้าว ๑.๕ ไร่

๓) พืชเศรษฐกิจและไม้ผล ๒.๕ ไร่

๔) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว ๓๐ ตารางวา

องค์ความรู้เด่นที่สามารถถ่ายทอดได้ เรื่อง การปลูกข้าวในกระสอบปุ๋ย

ภาพประกอบกิจกรรม

โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวมเป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจฐานราก กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นแนวทางการวางแผนงาน การดำเนินงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นพร้อมทั้งระบบสาธารณูปโภคและอุปโภค เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินที่ได้รับการจัดสรรอย่างเต็มศักยภาพ รวมไปถึงการจัดทำแนวทางการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวมในพื้นที่ ๓๕ พื้นที่ ใน ๑๐ จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดกระบี่ จังหวัดชุมพร จังหวัดสงขลา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓. ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

๑. การพิจารณาอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ล่าช้า ทำให้การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดล่าช้าด้วยจึงเริ่มดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
๒. สถานการณ์ไวรัสโควิด-๑๙ ระบาดในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในขั้นตอนการประชุมติดตามผลการดำเนินงาน
๓. ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนงาน เช่น ด้านการจัดที่ดิน บางพื้นที่มีผู้ครอบครองที่ดินมายื่นร้องขอความเป็นธรรม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ต้องปรับพื้นที่ให้เหมาะสมกับการเข้าอยู่อาศัยและทำการเกษตร

๔. แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. ให้ ส.ป.ก.จังหวัด บริหารงบประมาณโดยการปรับแผนงานและนำงบประมาณในกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการมาใช้ในการปฏิบัติงานที่มีความเร่งด่วนก่อนโดยจะต้องเป็นไปตามระเบียบการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อได้รับเงินงวดจากสำนักงบประมาณแล้ว ได้จัดสรรเงินให้ ส.ป.ก.จังหวัด (ปัจจุบันโอนงบประมาณให้ ส.ป.ก.จังหวัดแล้ว)
๒. ประสานงานขอความร่วมมือกับ ส.ป.ก.จังหวัดในการจัดการเตรียมการหาสถานที่ในการจัดประชุม โดยปฏิบัติตาม มาตรการการป้องกันเชื้อไวรัสโควิด-๑๙
๓. การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจรจากกับผู้มาร้องขอความเป็นธรรม ชี้แจงและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และร่วมกันแก้ไขปัญหาและจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปรับพื้นที่พร้อมทั้งลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานรับฟังปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขโดยผู้บริหาร ส.ป.ก. ได้มอบนโยบายให้ ส.ป.ก.จังหวัดได้ดำเนินการต่อไป

ภาพกิจกรรมการติดตามผลการดำเนินงานฯ

ภาพการดำเนินงานโครงการปรับพื้นที่ (ทำลายปาล์มน้ำมัน) ระยะที่ 1 เพื่อรองรับการจัดที่ดินตาม
แผนการพัฒนาพื้นที่แปลงรวม No 83 จังหวัดชุมพร

ภาพการดำเนินงานโครงการปรับพื้นที่ (ทำลายปาล์มน้ำมัน) ระยะที่ ๒

การทำลายปาล์มน้ำมัน ระยะที่ ๒ โซนที่ ๓,๔ พื้นที่ ๑,๑๕๙ ไร่ เริ่มดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.ย. ๖๓ ปัจจุบันทำลายปาล์มปรับพื้นที่ไปแล้วทั้งสิ้น จำนวน ๒๒๒ ไร่ คิดเป็น ๑๙.๑๕% แผนดำเนินงานแล้วเสร็จ ภายในวันที่ ๓๐ พ.ย. ๖๓

รายงานผลการติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ กิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมยกระดับรายได้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจฐานราก โดย ส.ป.ก. ให้ความสำคัญกับการแก้ไขเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ (Closing the Gap) ด้วยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากผ่านการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ได้รับการจัดที่ดินผ่านโครงการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เป็นกลุ่มคนที่ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ทำการเกษตรมาก่อน หรือเช่าที่ดินทำกินเพื่อเกษตรกรรมมาก่อน โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพการผลิต การบริหารจัดการผลผลิต และการบริหารจัดการตลาดให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินอย่างครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทาน การส่งเสริมการผลิตตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น แนวเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตรการรวมกลุ่มผลิตมีการบริหารจัดการร่วมกันแบบกลุ่ม/สหกรณ์ ส่งเสริมการสร้างหน่วยธุรกิจ เพื่อเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอกให้แก่เกษตรกรในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ คทช.

๒. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (เชิงปริมาณ,เชิงคุณภาพ,ผลสัมฤทธิ์)

๒.๑ **เชิงปริมาณ** : สมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมเพื่อยกระดับรายได้ ๖๑๕ ราย

๒.๒ **เชิงคุณภาพ** : รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นเทียบกับปีที่ผ่านมา ร้อยละ ๑

๒.๓ **ผลสัมฤทธิ์** : พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

๓. ผลการดำเนินงาน

๓.๑ **ผลงานเชิงปริมาณ** : สมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมเพื่อยกระดับรายได้ จำนวน ๖๐๖ ราย (ร้อยละ ๙๘.๕๔)

๓.๒ **ผลงานเชิงคุณภาพ** : รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นเทียบกับปีที่ผ่านมา ร้อยละ ๘.๕๖

๓.๓ **ผลงานผลสัมฤทธิ์** : พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๗๖

๔. ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมฯ

๑) ด้านโครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อมบางพื้นที่น้ำยังไม่มีพอใช้ในภาคการเกษตร ถนนฤดูฝนใช้งานไม่ได้ ไฟฟ้าบางพื้นที่ไม่มีใช้ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกษตรกรทำการเกษตรได้เพียงบางส่วน และได้ผลผลิตไม่มาก

๒) ด้านเกษตรกร

๒.๑) เกษตรกรไม่มีความพร้อมที่จะเข้าพื้นที่ อีกทั้งขาดองค์ความรู้ในการทำการเกษตร ทำให้ได้ผลผลิตน้อย หรือผลผลิตคุณภาพต่ำ ไม่สามารถกำหนดราคาที่สูงได้

๒.๒) เกษตรกรบางพื้นที่ไม่มีการวางแผนการผลิต ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถรวบรวมผลผลิตของสมาชิกเพื่อจำหน่ายได้ เนื่องจากปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอ และไม่มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่เกิดการดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์

๒.๓) สมาชิกในพื้นที่ คทช. ไม่ยอมรับผู้นำ จึงทำให้ไม่สามารถรวมกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม หรือวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาได้อย่างจริงจัง

๒.๔) สหกรณ์ในพื้นที่ คทช. ยังไม่เข้มแข็ง มีขีดความสามารถในการแข่งขันระดับต่ำ เนื่องจากตลาดรองรับสินค้ายังไม่มีหลากหลาย การกระจายสินค้าออกสู่ตลาดในระดับต่าง ๆ จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สินค้ายังไม่เป็นที่รู้จักหรือได้รับความนิยมในวงกว้าง

๓) ด้านการทำงานเชิงบูรณาการของหน่วยงาน การดำเนินงานเชิงบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ ยังเป็นการทำงานแบบแยกส่วน ต่างคนต่างทำ เพื่อให้ดำเนินการตามตัวชี้วัดของแต่ละหน่วยงาน ยังไม่ได้ร่วมกันดำเนินงานแบบบูรณาการที่แท้จริง

ภาพถ่ายการดำเนินงาน

ภาพถ่ายการดำเนินงาน (ต่อ)

ภาพถ่ายการดำเนินงาน (ต่อ)

ภาพถ่ายการดำเนินงาน (ต่อ)

โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส กิจกรรมจัดที่ดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมจัดที่ดินเป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจฐานราก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีภารกิจหลักด้านการจัดที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินและที่ดินชุมชนให้กับเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน และเปิดโอกาสให้เกษตรกรผู้ยากไร้และผู้ไร้ที่ดินทำกินได้มีโอกาสมีที่ดินเป็นของตนเองและมีที่ดินสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม

๒. ผลการดำเนินงาน

ผลผลิต (Output)

ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ ๒๕๖๓ แผนงาน ๕๙,๐๐๐ ราย ผลการดำเนินงาน ผ่าน คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินที่จังหวัด (คปจ.) จำนวน ๖๑,๖๑๖ ราย ออกหนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์ที่ดินส.ป.ก.๔-๐๑ จำนวน ๔๕,๗๕๕ ราย (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) โดยแยกเป็น

- ผลการดำเนินงานแปลงเกษตรกรรม ผ่าน คปจ. จำนวน ๔๒,๓๙๓ ราย ออกหนังสืออนุญาตฯ ส.ป.ก.๔-๐๑ จำนวน ๓๕,๓๔๘ ราย
- ผลการดำเนินงานแปลงชุมชน ผ่าน คปจ. จำนวน ๑๙,๒๒๓ ราย ออกหนังสืออนุญาตฯ ส.ป.ก.๔-๐๑ จำนวน ๑๐,๔๐๗ ราย

ผลผลิต (Outcome)

๑. เกษตรกรมีหลักประกัน ความมั่นคงและเป็นธรรมในสิทธิของที่ดินอย่างยั่งยืน
๒. เกษตรกรมีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย พึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๓. ปัญหา/อุปสรรค

๑. เนื่องจากปีนี้เกิดสถานการณ์โควิด ๑๙ ทำให้การออกไปรังวัด และสอบสวนสิทธิได้ไม่มาก เนื่องจากต้องแบ่งการนัดเกษตรกร ทำได้ผลงานน้อยไม่ทันช่วงเวลาดำเนินการ

๒. ส.ป.ก.จังหวัด ไม่สามารถจัดประชุม คณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอ (คปอ.) และ คปจ.ได้ ต้องร่นระยะเวลาของการประชุมออกมาจนถึงเดือนกันยายน อีกทั้งกระบวนการต้องมีการติดประกาศ ๓๐ วัน จึงจะสามารถออกหนังสืออนุญาตฯ ได้

๓. พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินที่เหลืออยู่ จะอยู่แบบกระจัดกระจาย จึงทำให้เสียเวลาในการเดินทางเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่ ทำให้ได้ผลงานใน ๑ วัน ได้น้อยราย/แปลง

๔. บุคลากรทางด้านกลุ่มงานช่าง / กลุ่มกฎหมาย ขาดแคลน เนื่องจากมีการโอนย้ายต่างกรม และเป็นเด็กที่บรรจุใหม่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝน

๔. ข้อเสนอแนะ

๑. เพิ่มเจ้าหน้าที่และลูกจ้างให้กับ ส.ป.ก.จังหวัด ที่มีแผนงานจัดที่ดินปริมาณมากๆ เพื่อให้ทันต่อการ
รังวัด การส่งรายการคำนวณ และการขึ้นรูปแปลง
๒. จัดหาอุปกรณ์ในการรังวัด และเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการดำเนินงานและการให้บริการ
เกษตรกร
๓. ควรมีการจัดชุดทีมงานเจ้าหน้าที่จังหวัดที่ดำเนินงานแล้วเสร็จไปช่วยจังหวัดใกล้เคียงที่การดำเนินงานยัง
ไม่แล้วเสร็จ

ภาพกิจกรรมจัดที่ดิน

กิจกรรมการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจฐานราก กิจกรรมนี้เป็นการปรับปรุงรูปแบบงานรังวัดและทำแผนที่ของ ส.ป.ก. เพื่อให้มีความแม่นยำและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ และมีความเป็นสากลมากขึ้น ประกอบกับสามารถตรวจสอบกลับได้อย่างแม่นยำมากขึ้น เพื่อลดข้อพิพาทแนวเขตที่ดินระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร แนวเขตที่ดินระหว่างรัฐกับเอกชน

๒. ผลการดำเนินงาน

พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดิน จำนวน ๒๒๕,๘๑๐ ไร่

๓. ปัญหา และอุปสรรค

๓.๑ ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับเนื้อหา (ราคางานต่ำกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒)

๓.๒ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความชำนาญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้วยเครื่องค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม GNSS ยังไม่ชัดเจน จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้ไม่เต็มประสิทธิภาพของเครื่องมือ

๓.๓ การประมวลผลค่าพิกัดหมดตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความพร้อมของเครื่องค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม GNSS และความถูกต้องของค่าพิกัด ก่อนปฏิบัติงานในพื้นที่ ในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ยังไม่มีความรู้ในการประมวลผลค่าพิกัด

๓.๔ ค่าใช้จ่ายในการรับ - ส่งข้อมูลค่าพิกัดในการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ต ต้องให้ทางสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดจัดซื้อลงทะเบียนเครือข่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค ต้องใช้งบประมาณบริหารสำนักงานเท่านั้น

๔. ข้อเสนอแนะ

๔.๑ การจัดสรรงบประมาณ ได้รับการแก้ไขแล้วในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ งบประมาณสอดคล้องกับเนื้อหา

๔.๒ การเผยแพร่องค์ความรู้ จะมีการจัดอบรมในภาพรวมทั้งประเทศ ปีละครั้ง

๔.๓ การประมวลผลค่าพิกัด ได้รับการแก้ไขแล้วในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยอ้างอิงค่าพิกัดจากสถานีรับสัญญาณดาวเทียมแบบถาวร (CORS) ของกรมแผนที่ทหาร(เป็นหน่วยงานหลักด้านแผนที่ของประเทศ ไทย) ซึ่งเว็บไซต์ของกรมแผนที่ทหารมีการประมวลผ่านระบบออนไลน์

๔.๔ ค่าใช้จ่ายในการรับ-ส่งข้อมูลค่าพิกัดในการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ต ต้องกำหนดรายละเอียดการใช้จ่ายเงินงบประมาณเกี่ยวกับกิจกรรมการปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินตามมาตรฐาน RTK GNSS Network เพิ่มเติม

ภาพประกอบกิจกรรม
การตั้งเครื่องหาค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม ตั้งเครื่องรับฯ บนหลักเขตแปลงที่ดิน

ประเภทของสถานีรับสัญญาณดาวเทียม GNSS แบบอัตโนมัติของกรมแผนที่ทหาร

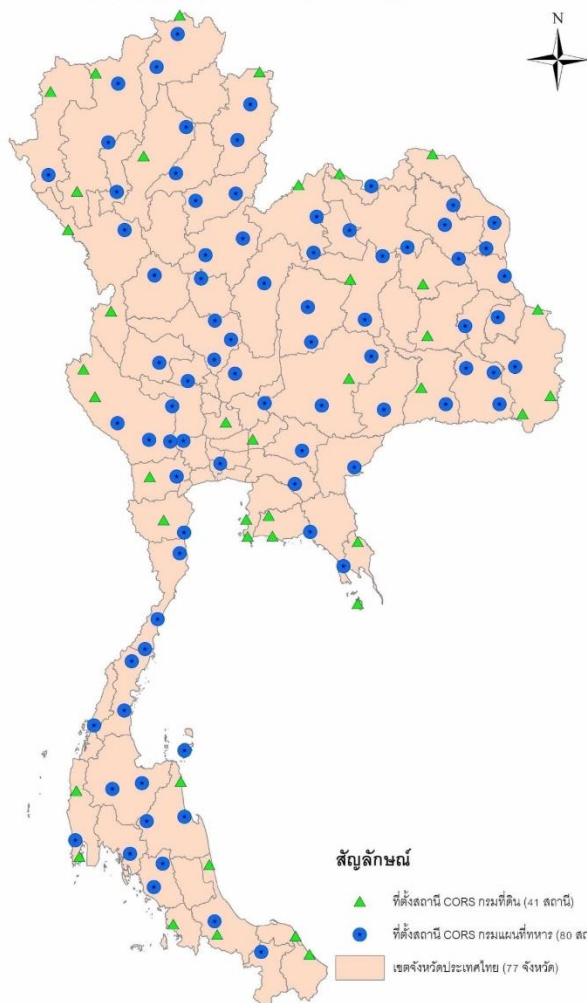

ติดตั้งบนพื้นดิน

ติดตั้งบนอาคาร

แผนที่แสดงที่ตั้งสถานีรับสัญญาณดาวเทียม GNSS แบบอัตโนมัติ ของกรมแผนที่ทหาร

โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส

กิจกรรมศูนย์บริการประชาชน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เห็นถึงความสำคัญและยึดหลักของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ข้อ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (๓) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ จึงมีนโยบายให้ ส.ป.ก.จังหวัด จัดให้มีศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ทำให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่กระจายอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินในระดับตำบล ระดับอำเภอ สามารถมาติดต่อขอรับบริการ ณ ส.ป.ก.จังหวัด ทำให้เกษตรกร ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาติดต่อ และปัจจุบันระบบการติดต่อสื่อสารที่มีความสะดวกมากขึ้น สามารถให้บริการได้สะดวกและง่ายขึ้น ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้การให้บริการเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เพื่อเป็นการรองรับนโยบายการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่มุ่งเน้นกับผลสัมฤทธิ์ทั้งในแง่ของผลผลิต ผลลัพธ์ และความคุ้มค่าของเงิน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ ส.ป.ก. จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องจัดตั้งศูนย์บริการ (One Stop Service) ให้บริการแก่เกษตรกร ประชาชนที่สนใจ และตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใน ส.ป.ก.จังหวัด อีกทางหนึ่ง

๒. ผลการดำเนินงาน

๒.๑ เชิงปริมาณ

ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีเกษตรกรผู้มาใช้บริการทั้งสิ้น ๓๙๒,๘๔๒ ราย

๒.๒ เชิงคุณภาพ

ร้อยละ ๘๔.๓๔ ของจำนวนเกษตรกรที่มารับบริการ ณ ศูนย์บริการประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ ส.ป.ก. อยู่ในระดับมากที่สุด และเกษตรกรได้รับการบริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส เท่าเทียมกัน

๓. ปัญหา/อุปสรรค

๓.๑ เนื่องจากปีเกิดสถานการณ์โควิด ๑๙ ทำให้การให้บริการในสำนักงาน และการออกศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ได้น้อยลง เพราะต้องมีมาตรการการเฝ้าระวัง เว้นระยะห่าง

๓.๒ ส.ป.ก.จังหวัดยังมีปัญหาในการลงข้อมูลผ่านระบบป็นสุข ทำให้การลงข้อมูลบางรายการยังไม่ถูกต้อง

๓.๓ บางจังหวัดที่มีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ผู้รับบริการไม่เพียงพอ ทำให้การให้บริการล่าช้า

๔. ข้อเสนอแนะ

๔.๑ ให้ความสนใจกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในการลงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์งานของ ส.ป.ก.

๔.๒ จัดหาเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการให้บริการเกษตรกร

ภาพติดตามกิจกรรมศูนย์บริการประชาชน

๑. ศูนย์บริการประชาชนในสำนักงาน

๒. ศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ (Mobile Unit)

โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส

กิจกรรมตรวจสอบที่ดิน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมตรวจสอบที่ดินอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม กิจกรรมตรวจสอบที่ดินเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลังการจัดที่ดินแล้ว โดยต้องดำเนินการตรวจสอบสิทธิและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และได้ดำเนินงานมาโดยตลอดแต่ให้ความสำคัญของการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน หากแต่ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่าที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินมีการซื้อขายเปลี่ยนมือ หรือเกษตรกรกระทำผิดระเบียบกันมากอยู่ ส.ป.ก. จึงได้กำหนดให้มีโครงการตรวจสอบการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดและดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินอย่างเป็นระบบให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งสามารถคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมให้อยู่ในมือของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ผลการดำเนินงาน

พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๗๒ จังหวัด ผลการดำเนินงานปี ๒๕๖๓ ส.ป.ก. ได้รับการตรวจสอบที่ดิน จำนวน ๔.๙๘ ล้านไร่

๓. ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

๑ การพิจารณาอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ล่าช้า ทำให้การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดล่าช้าด้วยจึงเริ่มดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

๒ สถานการณ์ไวรัสโควิด-๑๙ ระบาดในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

๓ ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนงาน

๔. แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด บริหารงบประมาณโดยการปรับแผนงานและนำงบประมาณในกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการมาใช้ในการปฏิบัติงานที่มีความเร่งด่วนก่อนโดยจะต้องเป็นไปตามระเบียบการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อได้รับเงินงวดจากสำนักงบประมาณแล้ว ได้จัดสรรเงินให้ ส.ป.ก.จังหวัด (ปัจจุบันโอนงบประมาณให้ ส.ป.ก.จังหวัดแล้ว)

๒ ปรับลดแผนงานกิจกรรมการตรวจสอบการถือครองในเขตปฏิรูปที่ดินให้สอดคล้องกับงบประมาณ พ.ร.บ.โอนงบประมาณ โดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่จังหวัดทราบ

๓.ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบการถือครองที่ดินฯ และจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการตรวจตรวจสอบการถือครองที่ดินฯ

ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน

โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

กิจกรรม พัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

๑. รายละเอียดโครงการ

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจฐานราก กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรต่าง ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีความเข้มแข็ง โดยวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบการพัฒนารายพื้นที่ (Area Approach) เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต การบริหารจัดการการผลิต และการบริหารจัดการการตลาดให้แก่เกษตรกรอย่างครบวงจร โดยใช้แนวทางการพัฒนาเกษตรแผนใหม่เน้นการสร้างผู้นำเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน พัฒนากลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้พัฒนาผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๒. ตัวชี้วัด

- ๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ: กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง จำนวน ๑๐ กลุ่ม
- ๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ: ร้อยละ ๙๐ ของกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินมีความเข้มแข็ง สร้างรายได้สามารถประกอบธุรกิจกลุ่ม/สหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง
- ๓) ตัวชี้วัดเชิงผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ ๕๐ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้รับประโยชน์จากการนำแผนไปปฏิบัติ

๓. ผลการดำเนินงาน ปี ๒๕๖๓

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ :

กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์เข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน จำนวน ๑๐ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เกษตรกร จำนวน ๕๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑๘ (เป้าหมาย ๔๕๐ ราย) โดยอบรมในหลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน และหลักสูตรการพัฒนาอาชีพกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ :

ผลการติดตามและประเมินผล การพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ได้จัดทำแผนพัฒนากลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีการกำหนดแผนธุรกิจสินเชื่อ แผนธุรกิจการรับฝากเงิน แผนธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย แผนธุรกิจการรวบรวมผลผลิต และแผนพัฒนากลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ เพื่อนำแผนดังกล่าวมาใช้ประกอบการดำเนินธุรกิจ ประจำปี ๒๕๖๓ และปีต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดเชิงผลสัมฤทธิ์ :

ผลการติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาอาชีพไปสู่การปฏิบัติ (จากการสุ่มประเมินสมาชิก จำนวน ๑๕๓ ราย) พบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์นำแผนพัฒนาอาชีพไปปฏิบัติ จำนวน ๙๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๒

การประเมินผล การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ พบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ นำความรู้ที่ได้รับไปลงมือปฏิบัติในแปลง คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑๖ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ คิดเป็นร้อยละ

๐.๖๕ สามารถช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นได้ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐๙ นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนสู่การปฏิบัติในอนาคต คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐๑ (สมาชิก ๑ ราย สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้มากกว่า ๑ เรื่อง)

การประเมินผล การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒๙ การปลูกพืช คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๖ เกษตรทฤษฎีใหม่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๒ การปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๑ เกษตรผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๘ การประมง คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๘ การทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๙ การจัดการฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๐ การผลิตปัจจัยการผลิตใช้เอง คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๗ (สมาชิก ๑ ราย สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า ๑ เรื่อง)

จากการประเมินการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ พบว่า ความรู้ที่ได้รับสามารถไปใช้ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในระดับมาก และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ผู้ผ่านการอบรมยังสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกรายอื่นได้ในระดับมาก เช่นกัน

ภาพกิจกรรมโครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร กิจกรรมพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2562/63

การสำรวจภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2562/63 เก็บข้อมูลจากเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน 22 จังหวัด จำนวน 994 ราย ผลการติดตาม **ด้านอายุและระดับการศึกษา** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุ 55 ปี ร้อยละ 64.81 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา **ด้านจำนวนสมาชิกและแรงงานภาคเกษตร** พบว่า มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และเป็นแรงงานภาคเกษตร จำนวน 2 คน **ด้าน การถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร** พบว่า เกษตรกรถือครองที่ดินโดยเฉลี่ย 2 แปลง และ 10.45 ไร่ต่อครัวเรือน เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 58.65 พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก รองลงมาร้อยละ 16.66 มีสระน้ำประจำไร่นาเป็นของตนเอง โดยร้อยละ 59.13 ของเกษตรกรมีน้ำไม่เพียงพอทำการเกษตรทั้งปี ในกลุ่มของเกษตรกรที่มีน้ำไม่เพียงพอทำการเกษตร ร้อยละ 78.73 รองลงมาจะมีน้ำทำการเกษตรจึงเริ่มทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 10.81 จะหาน้ำจากแหล่งอื่น เช่น สูบน้ำจากคลองธรรมชาติ ไกล่เคียง ใช้น้ำประปา หรือขุดสระ และเจาะบาดาล เป็นต้น และร้อยละ 7.89 มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นที่ใช้น้ำน้อย

สำหรับการผลิตหลักในเขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วย ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **ข้าว** พบว่า มีการปลูกในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง เนื้อที่เพาะปลูกรวม 6,162 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 410 กก.ต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 1,741 บาท
2. **มันสำปะหลัง** พบว่า มีการปลูกในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื้อที่เพาะปลูกรวม 962 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,016 กก.ต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 1,804 บาท
3. **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า มีการปลูกในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคกลาง เนื้อที่เพาะปลูกรวม 1,104 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 905 กก.ต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 2,361 บาท
4. **ยางพารา** พบว่า มีการปลูกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เนื้อที่เพาะปลูกรวม 3,031 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 243 กก.ต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,480 บาท
5. **ปาล์มน้ำมัน** พบว่า มีการปลูกในพื้นที่ภาคใต้ เนื้อที่เพาะปลูกรวม 902 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,362 กก.ต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,058 บาท

ด้านภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน เท่ากับ 93,326 บาทต่อครัวเรือนต่อปี (เป็นรายได้ที่หักค่าใช้จ่ายครัวเรือน) โดยมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เท่ากับ 62,320 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินของปีการเพาะปลูก 2562/63 ลดลงเมื่อเทียบกับปีการเพาะปลูก 2561/62 ประมาณ 28,304 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี ด้านรายได้เงินสดครัวเรือน พบว่า รายได้เงินสดของครัวเรือนต่อปี เท่ากับ 246,592 บาท โดยมีรายได้เงินสดทางการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 50.27 ของรายได้เงินสดครัวเรือนทั้งหมด ด้านรายจ่ายเงินสดครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายเงินสดครัวเรือน เท่ากับ 155,472 บาทต่อครัวเรือน ต่อปี โดยมีรายจ่ายทางการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 35.78 ของรายจ่ายทั้งหมด **ด้านเงินออม** พบว่า ร้อยละ 55.84 มีการออมเงิน โดยส่วนใหญ่ฝาก

เป็นร้อยละ 35.78 ของรายจ่ายทั้งหมด **ด้านเงินออม** พบว่า ร้อยละ 55.84 มีการออมเงิน โดยส่วนใหญ่ฝากเงินไว้กับธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 50.40 และ 27.89 โดยมีเงินออมเฉลี่ย 43,721 บาทต่อครัวเรือน **ด้านหนี้สิน** พบว่า ร้อยละ 72.33 ของเกษตรกรมีหนี้สินคงค้าง โดยมีหนี้เฉลี่ยครัวเรือนละ 320,601 บาท

ตารางที่ 1 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเพศและอายุ และจำนวนสมาชิกครัวเรือนเกษตรกร

ช่วงอายุ	ภาค				รวม
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. เพศ					
1.1 ชาย	40.89	41.15	48.68	36.92	42.45
1.2 หญิง	59.11	58.85	51.32	63.08	57.55
2. ช่วงอายุ					
18 – 20 ปี	0.00	0.48	0.00	0.47	0.20
21 – 30 ปี	3.35	2.87	3.31	3.27	3.22
31 – 40 ปี	4.83	13.88	11.92	16.36	11.37
41 – 50 ปี	26.02	32.54	23.84	32.71	28.17
51 – 60 ปี	38.29	32.06	32.12	24.30	32.09
61 – 70 ปี	20.45	15.31	22.85	18.69	19.72
71 ปีขึ้นไป	7.06	2.87	5.96	4.21	5.23
อายุเฉลี่ย	54	51	55	51	53
3. สมาชิกในครัวเรือน					
1-2 ราย	25.28	22.97	26.16	24.19	24.85
3-4 ราย	53.16	58.37	42.38	41.40	48.49
5 ราย ขึ้นไป	21.56	18.66	31.46	34.42	26.76
สมาชิกเฉลี่ย (ราย)	3	4	4	4	4

ตารางที่ 2 ร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามจำนวนแรงงานและอายุแรงงานเกษตร

ช่วงอายุ	ภาค				รวม
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
4. จำนวนแรงงานเกษตร					
1-2 ราย	75.84	63.94	77.48	71.96	73.01
3-4 ราย	23.42	34.13	19.87	26.64	25.28
5 ราย ขึ้นไป	0.74	1.92	2.65	1.40	1.71
สมาชิกเฉลี่ย (ราย)	2	2	2	2	2
5. อายุแรงงานเกษตร					
18 – 20 ปี	2.97	6.22	4.30	8.41	4.40
21 – 30 ปี	17.10	13.88	8.94	25.23	13.21
31 – 40 ปี	24.54	23.92	22.19	29.44	20.83
41 – 50 ปี	20.45	34.93	16.56	28.97	20.32
51 – 60 ปี	34.94	33.01	24.50	19.63	23.62
61 – 70 ปี	18.59	20.10	16.56	14.49	14.65
71 ปีขึ้นไป	4.46	4.31	2.32	3.27	2.96
อายุเฉลี่ยแรงงาน	49	47	48	44	47

ตารางที่ 3 ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามระดับการศึกษารายภาค

ระดับการศึกษา	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
ไม่ได้รับการศึกษา	1.49	1.44	4.97	3.26	2.93
ประถมศึกษา	66.91	70.81	62.91	57.21	64.81
มัธยมศึกษาตอนต้น	11.15	12.92	8.94	11.63	11.02
มัธยมศึกษาตอนปลาย	12.64	8.61	12.25	11.16	11.43
อนุปริญญา	2.60	2.39	5.30	6.98	4.35
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.35	3.35	4.97	7.91	4.85
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	0.74	0.00	0.33	1.40	0.61

ตารางที่ 4 ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามจำนวนแปลงที่ดินที่ถือครองและขนาดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

รายการ		ภาค				รวมทั้งประเทศ
		เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
จำนวนแปลง	1 แปลง	42.16	54.07	64.57	52.34	53.68
	2 แปลง	33.58	29.67	25.17	32.71	30.01
	3 แปลง	15.67	10.05	7.62	9.35	10.67
	4 แปลงขึ้นไป	8.58	6.22	2.65	5.61	5.64
	จำนวนแปลงเฉลี่ย (แปลง)	2	2	2	2	2
ขนาดที่ดิน	ต่ำกว่าเท่ากับ 10 ไร่	71.95	75.21	49.21	53.40	62.44
	11 – 20 ไร่	19.08	20.00	32.58	27.51	24.87
	21 – 30 ไร่	6.90	3.10	9.66	8.41	7.12
	31 – 40 ไร่	1.61	1.41	5.39	3.88	3.11
	41 – 50 ไร่	0.46	0.28	3.15	2.59	1.62
	51 ไร่ขึ้นไป	0.00	0.00	0.00	4.21	0.84
	ขนาดที่ดินเฉลี่ย (ไร่)	7.58	7.81	14.81	11.61	10.45

ตารางที่ 5 รายได้เงินสด รายจ่ายเงินสด และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร

บาทต่อครัวเรือน

รายการ	รวมทั้งประเทศ		ภาค			
	2561/62	2562/63	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้
1. รายได้ครัวเรือน ¹	253,197	246,592	223,349	141,349	343,961	277,708
1.1 รายได้เงินสดทางการเกษตร (ในเขตและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน)	167,569	123,956	99,984	81,349	207,223	146,985
1.2 รายได้เงินสดทางการเกษตร เฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดิน	159,841	114,209	76,890	49,193	197,543	133,208
1.3 รายได้เงินสดนอกภาคเกษตร	85,628	122,636	123,365	60,000	136,738	130,723
2. รายจ่ายครัวเรือน ²	176,208	155,472	147,970	106,714	198,497	168,705
2.1 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร	71,055	55,617	48,370	27,784	100,697	45,613
2.2 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร เฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดิน	62,485	43,777	32,874	23,141	86,907	32,184
2.2 รายจ่ายเงินสดนอกภาค เกษตร	105,153	99,855	99,600	78,930	97,800	123,092
3. รายได้สุทธิ						
3.1 รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน ³	73,990	93,326	84,203	34,635	145,646	109,003
3.2 รายได้เงินสดสุทธิทาง การเกษตร	105,988	77,533	44,961	18,520	123,003	117,648
3.3 รายได้เงินสดสุทธิทาง การเกษตรเฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดิน	90,624	62,320	34,679	15,454	101,916	97,230

¹รายได้เงินสด = รายได้เงินสดทางการเกษตร + รายได้เงินสดนอกภาคเกษตร

²รายจ่ายเงินสด = รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร + รายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตร

³รายได้สุทธิครัวเรือน = รายได้เงินสดครัวเรือน - รายจ่ายเงินสดครัวเรือน

ตารางที่ 6 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการออมเงิน และภาวะหนี้สินคงค้างในครัวเรือนเกษตรกรเขตปฏิรูปที่ดิน

รายการ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาพรวมทั่วประเทศ
การออมเงิน					
1. ไม่มีการออมเงิน	35.69	62.20	34.44	51.16	44.16
2. มีการออมเงิน*	64.31	37.80	65.56	48.84	55.84
(1) เก็บเงินเอง	5.12	8.33	7.49	9.17	7.13
(2) ธนาคารพาณิชย์	42.79	32.50	64.71	60.55	50.40
(3) สหกรณ์	3.72	7.50	2.14	0.92	3.49
(4) กลุ่มออมทรัพย์	29.30	34.17	22.99	26.61	27.89
(5) ประกัน ธกส	8.84	14.17	1.60	0.92	8.84
(6) กองทุน	4.65	2.50	0.00	0.00	4.65
(7) ประกันเอกชน	5.58	0.83	1.07	1.83	5.58
เงินออมเฉลี่ย (บาทต่อปี)	19,925	35,225	31,631	88,103	43,721
ภาระหนี้สิน					
1. ไม่มีภาระหนี้สิน	20.45	24.88	27.48	40.00	27.67
2. มีภาระหนี้สิน*	79.55	75.12	72.52	60.00	72.33
(1) หนี้สินเพื่อการเกษตร					
(2) หนี้สินนอกภาคเกษตร					
ภาระหนี้สินคงค้างเฉลี่ย (บาทต่อปี)	291,328	204,790	328,435	457,852	320,601
3. แหล่งกู้ยืมเงิน*					
(1) กองทุนปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	1.68	2.73	5.78	5.26	3.77
(2) ธกส.	55.22	38.91	45.38	61.84	48.62
(3) ธนาคารพาณิชย์	3.03	3.75	3.18	5.26	3.58
(4) สหกรณ์การเกษตร	4.71	7.85	12.14	5.92	8.09
(5) กองทุนหมู่บ้าน	22.90	36.18	19.65	8.55	23.44
(6) ญาติ	2.02	2.73	3.76	3.29	2.94
(7) อื่น ๆ (ไฟแนนซ์, นายทุน)	10.44	7.85	10.12	9.87	9.56

หมายเหตุ: *สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ